

Yıl : 4 Sayı : 21

Mayıs-Haziran
2024

Fotoğraf: Ahmet KAFKAS

Yasin MORTAŞ - İbrahim BİRGÜL - Ahmet URFALI - Nurkan GÖKDEMİR
Mustafa İŞİK - Mehmet OSMANOĞLU - Muzaffer EKİNCİ - Kiraz BAYRAM
Mehmet Şirin AYDEMİR - Ahmet KAFKAS - Nilüfer AKINGÜL - Recep ŞEN
Ali AĞIR - Emre KOÇ - Ramiz AYDIN - Selim ERDOĞAN - Haluk TANRIVERDİ
Cihat BARIŞ - Kazım GÖK - Şefa VƏLİ Pərvanə KƏLƏĞAYI - Celalettin KURT
Eslem Erva UZUN - Mehmet MEMDOĞLU Mahmut TOPBAŞLI - Neslihan KARAHAN
Şifanur ÖZÇELİK ŞİRİN - Ayşe ARSLAN - Yavuz DİNÇ - Nida Başak KÜL TÜRKMEN
Oruç Dadaşı ELMAN - Fatma SÜMER - Tayyib ATMACA

BU SAYIMIZDA

Çün Tazelendi Gülşeni Âlem Bahar ile - Genel Yayın Yönetmeni / 3

Baharlar ve İrtifalar - Yasin MORTAŞ / 4

Emilya - İbrahim BİRGÜL / 5

Türklüğün Kültürel Değeri Nevruz - Ahmet URFALI / 7

Ötelerde Bahar - Nurkan GÖKDEMİR / 10

Baş ağın Boyu - Mustafa IŞIK / 11

Cemre - Mehmet OSMANOĞLU / 12

Tabiatın Dirilişi - Muzaffer EKİNCİ / 13

Kuyu (Öykü) - Kiraz BAYRAM / 15

Takvimler ve Kırlangıçlar - Mehmet Şirin AYDEMİR / 21

Atların Prangasında Gün Biterken - Ahmet KAFKAS / 22

Bir Bahar Sevdası - Nilüfer AKINGÜL / 23

Bahar Şebnemi - Recep ŞEN / 24

Beklenen Bahar - Ali AĞIR / 25

İrtifada Yazılar - Aydınlık Karanlık ve Temaşa - Emre KOÇ / 26

Baharda İnsanlar Tek Kişi Olur - Ramiz AYDIN / 29

İskandil - Selim ERDOĞAN / 31

Âlimi-Âşık Gevherî Hakkında Bilgiler ve “Sevdiğim” Şiiri - Haluk TANRIVERDİ / 32

Aman Ha Gönül Kıрма - Cihat BARIŞ / 34

Görmesinler Boğulan Suları - Kazım GÖK / 35

Nənəmin Bənövşəsi (Öykü) - Şəfa VƏLİ / 36

Yaz Çiçəyi (Öykü) - Pərvanə KƏLƏĞAYI / 39

Adın Aşksa Nâra Düş - Celalettin KURT / 41

Kaybolan Nefes (Öykü) - Eslem Erva UZUN / 42

Popüler Kültürle İmtihanımız - Mehmet MEMDOĞLU / 45

Yeniden Doğuş - Mahmut TOPBAŞLI / 46

Şehzadebaşı Nameleri - Neslihan KARAHAN / 47

Sihirli Dönüş (Öykü) - Şifanur ÖZÇELİK ŞİRİN / 49

Çiğdem Çiçekleri - Ayşe ARSLAN / 21

Anneyle Hasbihal-3 Bitmeyen Çaresizlik Sendromu - Yavuz DİNÇ / 52

Terzi (Öykü) - Nida Başak KÜL TÜRKMEN / 54

Bayramdır Mənə - Oruç Dadaşı ELMAN / 57

Seyr-i Âlem Köşesi - Suya Karışan Tarih - Fatma SÜMER / 58

Yalnızlık Treni - Tayyib ATMACA / 60

Yıl: 4 Sayı: 21

Mayıs - Haziran 2024

19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası Adına
Derginin Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Adil ATICI

Genel Yayın Yönetmeni
Recep ŞEN

Editör
Ahmet KAFKAS

Yayın Kurulu
Recep ŞEN
Ahmet KAFKAS
Mehmet OSMANOĞLU
Emre KOÇ
Çağlar SARITAŞ
Selim ERDOĞAN

Son Okuma
Mehmet OSMANOĞLU

Tasarım
Esma Nur ÇALIŞKAN

Yönetim ve Haberleşme
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No: 10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

Gergef Web:
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-posta Adresi:
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

Sosyal Medya
Instagram: @gergefedebiyatdergisi
Twitter: @gergefedebiyat
Facebook: @gergefedebiyatdergisi

Yayın Türü
Sürelî Yayın
İki Aylık e-dergi

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında E-Dergi Olarak Yayınlanmaktadır, Ücretsizdir. Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir. Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

ÇÜN TAZELENDİ GÜLŞEN-İ ÂLEM BAHAR İLE

Merhaba sevgili okur. 21. sayımız da bahar dosyasıyla gün ışığı gördü şükürler olsun. Sizlerle birlikte edebiyat yolculuğumuz devam ediyor.

Hepimiz insanın mevsimlerle olan bağıını, onun ruh haline nasıl tesir ettiğini yaşayarak öğreniyoruz. Hüznümüzü, neşemizi mevsimlerle ifade ediyoruz bazen. Mevsimlerin içinde öyle bir mevsim var ki kendine has ışıltısıyla, kokusuyla gönlümüze zevkü safa bahşediyor. Rengiyle, kokusuyla ve bütün canlılığıyla eşsiz bir yolculuğa çıkarıyor zihnimizi. Evet, bahar mevsiminden bahsediyorum. Baharın insanı mest eden kokusundan bahsediyorum. Modern kentlerde yaşayan insanların unuttuğu o bahar kokusundan. Bir bahar sabahında gülün kokusunun bizi götürdüğü apayrı bir dünyadan bahsediyorum. Beton yığınlarına hapsolmuş modern kentin yitik delikanlılarının özlem duyduğu bahar kokusundan. Hep özlem olarak mı kalacak bu yitirdiğimiz bahar kokusu zihnimizde? Baharlar modern kenti gül şehri haline ne zaman getirecek?

Ağaçların yeşilin kırk tonundan elbiseler giyindiği, çiçeklerin envai çeşit renklere büründüğü, kelebeklerin özgürce uçtuğu, kuşların neşeyle kanat çırpıtığı, börtü böceğin hayat bulduğu, insanın yaşama sevincinin arttığı bir mevsimin adıdır bahar.

İnsan ve tabiat yeniden doğar, yeniden dirilir baharda. Âşığa göre aşkın mevsimi, çocuğa göre oyun mevsimi, çiftçiye göre bereket mevsimi... Herkesin aradığını bulduğu bir mevsim. Yeter ki duyularımız açık olsun. Hani deriz ya, bahar doğum ve çocukluğu, yaz gençlik ve olgunluğu, sonbahar yaşlılığı, kış ise öte âleme hicreti temsil eder. Mevsimlerle böyle duygusal bağımız var. Özellikle aşk denilen o derin duygu gönle bahar dolunca fizilenir ve kök salar.

Baharla birlikte semadan boşalan bereket yüklü yağmurlar, açan rengârenk çiçekler, gür akan ırmaklar, toprak ananın canlanması, ağaçların yeşermesi, günlerin uzamasından hangi gönül mesrur olmaz ki? Mesrur olmayan ruhta bir maraz var demektir, o ruhun tedaviye ihtiyacı var demektir.

Umudun adıdır, kendisidir bahar. Günler hep kupkuru, hep soğuk, hep sisli geçmez ya insan hayatında. Mevlâ, aydınlık güzel baharlar da ihsan eder kuluna. Gökyüzünde uçurduğumuz uçurtmalar gibidir bahar; özgür ve de coşkulu. Asıl bahar bütün güzelliğiyle gönlümüzde, zihnimizde tezahür etmeli ki hayatın anlamını kavrayalım. Bahar yeli kaybettiğimiz insani yönümüze, dumura uğramış his dünyamıza değmeli ki yeniden can bulalım. Topraktaki tohumu çatlatıp yeşerttiği gibi içimizdeki gerçek insanı ortaya çıkarmalı ki yeniden dirilelim. Merhametten yoksun, sevgisizlik marazına ilaç olmalı bahar yağmurları. Merhamet yağmuru, sevgi yeli kuşatmalı her yanımızı, eğer yaşanılabilir bir dünya istiyorsak tabii.

Hayatınız bahar neşesi içerisinde sürsün. Gönlünüze gam uğramasın. Sevgiyle kalın.

Recep ŞEN
Genel Yayın Yönetmeni

BAHARLAR VE İRTİFALAR

Yasin MORTAŞ

I

gidişler yeniden mi
anne cesedinden k a n e m d i k c e m i...
ah kimseyi öldürmüyor hissizlik

eza
hangi imla ile yankı olur dile
bilen var mı

II

a ş k göğerten
başak rüzgârıyla mana kurutanlar
hangi gözüyle suda balıktır

yorgun zamanın alnından akarken ilkyaz
kadim gözyaşımı
silmeyi unuttum dünya aynasında

biliyorsun ki sevgili
baharda kekemelik çeken tohum için
toprak mezardır

ne yazık
baharlar öldürülen mütercimi oldu yeryüzünün

EMİLYA

İbrahim BİRGÜL

Emilya; Kalbimin gediklerinde suladığım narin çiçek
Seninle yeniden doğuyorum toprağıma baharda
Bir şey var beni çeken olduğun yerlere senin
Düğümlemiş sanki göbek bağım, göbek bağına
İşte o kadar yakınım aslında sana
Emilya; Kalbimin gediklerinde suladığım narin çiçek

Mecaline güç geliyor ağaçların, yaprakların sesine,
Emilya, anınca seni mavi bir bahar akşamında.
Gecelerin kuytusunda ölüm başka âlemde seyrediyor
Yaşamaksa çırpınıyor yeni doğmuş göğsümde
Adın anılıyor, yapraklar yeşeriyor boynunda
Sen ayrı bir baharsın her baktığımda Emilyya
Mecaline güç geliyor ağaçların, kuşların yaprakların sesine...

İnceden bir bahar yağmuru başlıyor Emilyya sokağımda
Anlamadım ne oldu, adın mı anıldı yoksa bir yerlerde
Kuşlar dönüyor Emilyya, kuşlar uzaklardan, kuşlar bahara...
Sancılan gökyüzünün sularının kuvvetinde
Evime dönüyorum, kalbime, sadece senin olduğun yere
İnceden bir bahar yağmuru başlıyor Emilyya sokağımda

Ne vakit anılsa adın Emilyya bir bahar mevsiminde
Bir çiçeğin kalbine hasetlik duygusu çöküyor
Seni alıp kaçırıyorum gecelerden, baykuş seslerinden, kötülerden...
Emilya seni sevecek kadar yaşım çok genç,
Kalbimdeki saatler hep bir adım geri,
Henüz yaşamadığım yılların çocuğuyum.
Ne vakit anılsa adın Emilyya bir bahar mevsiminde

Eğilmiş bir gül var Emilya yüzünde mahzun ve sıcak...
Gülüversen bir şehir doycak bahara, dolacak aydınlığa
Gözlerinde büyüyen al, yeşil dünyalar raks ediyor
Ne kavgalar oluyor, ne yükselen sesler var çehrende
Ne savařlar oluyor ne de çocuklar ölüyor bir yerlerde
Eğilmiş bir gül var Emilya yüzünde mahzun ve sıcak...

Kurak sözlerden geçmiyorum artık Emilya, kurak iklimlerden...
Sana uğruyorum, bir çoban çeşmesi akıyor gözlerinden
Çağıltısında çoğalıyor bahar, gün, güneş...
Çatlamış toprağıma merhem oluyorsun
Suları çekilen memleketime kaynak...
Kurak sözlerden geçmiyorum artık Emilya, kurak iklimlerden...

Aydınlatınca geceyi yüzündeki şavkın Emilya
Kapatsın artık diyorum şehir tüm ışıklarını
Yolunu kaybedenler bakışlarından bulsun yolunu
Gözlerinden içsin kuşlar sularını
Mevsim rayahasını senden toplasın
Senin izin sürülsün bahara ulaşmak için
Çünkü sen nereye baksan güneş oraya yansır
Aydınlatınca geceyi yüzündeki şavkın Emilya

Yeryüzümün özlenen baharısın sen Emilya
Çocukların ninnisi, sancılarımın sabırlı direnci...
Bu bahar, yeni yapraklar ve kaybolmayan sesiyle yağmur...
Otağı kurmuşlar seninle birlikte kalbime
Geniş ovaların içime sunduğı ferahlıksın
Çiçeklere sunulmuş en büyük armağan...
Yeryüzümün özlenen baharısın sen Emilya

Anla artık içimdeki yorgun gurbeti Emilya
Çöz artık içimdeki karışık bu bilmeceyi
Bir bahar eşliğinde göçeyim senin ülkeneye
Şen yüzümüzle dönerek gövdemizi yorgun şehre
Çam ağaçlarının kokuları çıksın genzimizden
Parmaklarının bir ekmeğı bölmesindeki güzelliğıyle
Anla artık içimdeki yorgun gurbeti Emilya

TÜRKLÜĞÜN KÜLTÜREL DEĞERİ: NEVRUZ

Ahmet URFALI

Bütün Türk dünyasının kültürel kodları içinde bir başlangıç günü olarak kabul edilen Nevruz, tarih sahnesine çıkışımızdan bu yana coşkulu şölenlerle kutlanarak günümüze kadar gelmiştir. Nevruz Türk dünyasında; Yılsırtı, Mart Dokuzu, Mart Bozumu, Ulusun Ulu Günü, Sultan Nevruz, Çağan, Gün Dönümü, Yeni Gün, Ergenekon'dan Çıkış Günü gibi pek çok isimlerle anılmaktadır. Nevruz; birlik, beraberlik, diriliş, başlangıç anlamlarıyla bir kültür günü olarak anılmaktadır.

Asya, Avrupa ve Afrika'da devletler kurmuş olan Türk milleti, 5000 yıllık tarihi süreç içerisinde kontrol ettiği 55 milyon kilometrekarelik alanda barış, hoşgörü ve adaletin öncüsü ve sağlayıcısı olmuştur. Askeri, iktisadi, kültürel ve siyasal alanlarda farklı medeniyetler ve değişik kültürlerle ilişkilerde bulunmuş tarihin kıdemli bir milletidir. Konar-göçer sosyal hayatıyla hayvancılık yaparak geçimini temin eden Türk milleti, uzun ve meşakkatli kış aylarından çıkarak bahara kavuşmayı mutluluk ve sevinçle karşılamışlardır. Az olanın çoğaldığı, zayıf olanın güçlendiği bahar-yaz ayları, nimet ve bereketinin bolluğu ile insanlara huzur ve zenginlik getirir. Bu bakımdan baharın gelişi, bayram olarak Türk ülkelerinin hepsinde ve temasta buldukları bütün topluluklarda törenlerle kutlanmaktadır. Böylece toplumsal dayanışma, yardımlaşma ve paylaşma barış ve kardeşliği pekiştirmektedir. Coğrafi anlamda birbirinden çok uzaklarda olan toplulukların aynı günde, aynı amaçla bir araya gelip kutlama yapmaları millet olmanın yegâne belirtilerinden biridir. Sevinç ve tasada bir olmak, kök değerlerde birleşmek milli bilincin güçlenmesine bir vesiledir.

Kaşgârlı Mahmut'un 1072-1074 yılları arasında yazdığı Divanü Lûgat'it-Türk adlı eserinde Yeni Gün olarak geçen Nevruz: "Yeni günden son-

ra ilkbahara "oğlak ay" derler, sonra "uluğ oğlak ay" derler; çünkü bu ikinci parçada oğlak büyür." ifadesiyle belirtilmiştir.

Nevruz; Hz. Âdem'in yaratıldığı gün, Hz. Nuh'un gemisinin karaya oturduğu gün, Yunus Peygamberin balığın karnından çıktığı gün, Hz. Peygamberin peygamberlik hil'atını giydiği gün, Hz. Ali'nin doğum günü, Hz. Ali'nin Hz. Fatma ile evlendiği gün olarak da anılmakta ve kutlanmaktadır.

Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terakime'de, Nizamü'l Mülk Siyasetname'de, Genceli Nizami İskendername'de, Yusuf Has Hacıp Kutadgu Bilig'te Nevruz'un bir Türk Bayramı olduğunu açıklamışlardır.

Nevruz; Altay Türklerinde Cılgayak bayramı, Azerbaycan'da Novruz ve Ergenekon bayramı, Bozkurt bayramı, Ölüler bayramı, Başkurt Türklerinde Ekin bayramı, Doğu Türkistan'da Yeni Gün, Baş Bahar, Gagavuzlarda İlkyaz, Karaçay-Malkar Türklerinde Gollü, Gutan, Saban Toy, Tengri Toy, Kazakistan Türklerinde Navruz, Nevruz bayramı, Nevruz Köce, Ulus Günü, Kazan ve Karapapaklar Ergenekon bayramı, Kırgızistan'da Noruz, Kumuk Türklerinde Yazbaş, Nogay Türklerinde Navruz, Saban Toy, Özbekistan'da Nevroz, Tatarlarda Nevruz, Türkmenlerde Teze Yıl, Uygur'da Yeni Gün olarak adlandırılmaktadır.

Tarih boyunca bütün Türk devletlerinde Nevruz, bayram olarak kutlanmıştır. Türklerin Ergenekon'dan çıkış günününün 21 Mart'a rastladığı kabul edilmektedir. On İki Hayvanlı Türk Takviminde yılbaşı da aynı güne rastlamaktadır.

Oğuz Kağan'ın bu günü kutsal saydığını ve bayram gibi törenlerle karşıladığı bilinmektedir. Türklerin Nevruz kutlamaları, Eski Uygur Dönemi

resimlerine de konu olmuştur. Selçuklu Sultanı Sultan Celaleddin Melikşah, devrin uzay bilimcilerini Selçukluların başkenti İsfahan'da toplamış, kendi adıyla anılan Celali Takvimi'ni yaptırmıştır. Şemsi Takvim adıyla İran ve Afganistan'da kullanılan bu takvime göre yılbaşı "Yirmibir Mart"tır. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan, Nevruz gününü yılbaşı kabul etmiş, vergileri buna göre düzenlemiştir. Sultan kelimesinin Nevruzla birlikte kullanılması, padişahların halkla birlikte Nevruz kutlamalarına katılmasıyla ilgilidir. Ertuğrul Gazi Törenleri, II. Abdülhamit zamanına kadar Mart Dokuzu, Nevruz günü yapılmıştır.

21 Mart 1919'da Konya'da Ergenekon Bayramı'nın kutlandığını devrin gazeteleri yazmaktadır. Atatürk, Ankara Keçiören'de 21 Mart 1922'de Ergenekon bayramı ismiyle düzenlenen bir törene katılmıştır. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan Cumhuriyetleri'nde 21 Mart 1991'den itibaren Nevruz resmi bayram ilan edilmiştir.

Nevruz kutlamalarında uygulanan ritüeller günümüzde de yaşatılmaktadır. Bunlar; ateş, su ve atalar kültleri temel inanışlarıdır. Demirin dövülmesi, Ergenekon'dan çıkışı anlatır. Sabah ateş yakarak üzerinden atlamak ateş kültü ile ilgilidir. Suyun yola ve eve serpilmesi, geri kalan suyun ev halkınca içirilmesi su kültürünün belirtisidir. Konu komşuya yumurta, süt, yoğurt dağıtılması, ortak eğlenceler düzenlenmesi Türk kültürünün temel taşlarından olan sosyal dayanışma anlayışının bir örneğidir.

Ateş ve demir Türk inancında gökten indirilmiştir. Temizleyici ve arındırıcı bir unsur olarak kötü ruhlardan ve kötülüklerden koruyan bir kùlttür. Nazardan koruma, tedavi etme özelliği vardır. Ateşe su dökülmemesi, ocağın kutsal sayılması ateş kültürünün günümüze yansımaları arasındadır. Ateş; ocaktır, var olma, yaşama, dirilik alâmetidir. Bu yüzden Nevruz törenlerinde ateşten atlanır ve örs üstünde demir dövülür.

Türk kültüründe su, kutsal kabul edi-

len bir özelliğe sahiptir. Türk inancına göre de her varlığın, her nesnenin bir ruhu vardır. Suya hayatın kaynağı olarak bakılmıştır. Kutsal sayılan su; hayatı düzenleyen, ordunun galip gelmesini sağlayan, zorluklardan kurtaran bir varlık olarak kabul edilmiştir. Nevruz'da suya selam verilmesi, el-yüz yıkanması, su serpilmesi, suyun üzerinden atlanması yaşayan ritüellerdendir.

Nevruz, Türk edebiyatının da önemli bilgi kaynaklarından biri olmuştur. Nevruz bayramı ile ilgili yazılan şiirlere Nevruziye denir.

*"Nevruz der ki ben nazlıyım,
Sarp kayalarda gizliyim,
Mavi donlu, gök gözlüyüm,
Benden âlâ çiçek var mı?"*

18.yüzyıl ozanlarından Ali Nebi, Nevruz şiirinde şöyle diyor:

*"Bu gün dağlar yeşillendi
Sultan Nevruz safa geldin
Cümle kuşlar hep dillendi
Sultan Nevruz safa geldin*

*Bugün bahar eyyamıdır
Nevruz Türk'ün bayramıdır
Gönüllerin sultanıdır
Sultan Nevruz safa geldin*

*Allah deyü öten kuşlar
Dua eyler dağlar taşlar
Yeşillendi hep ağaçlar
Sultan Nevruz safa geldin*

*Geçti şita döndük yaza
Ali Nebi'm vurur saza
Kızanlar düştü alaza
Sultan Nevruz safa geldin"*

Divan edebiyatında da işlenmiş, şairler tarafından gazel ve kaside tarzında Nevruziyeler yazılmış, devrin hükümdarlarına ve devlet adamlarına sunulmuştur.

Nef'î, Nevruz gazelinde;

“Erişdi bahar oldu yine hemdem-i nevrûz
Şâd etse n'ola dilleri câm-ı Cem'i nevrûz” derken Pir
Sultan Abdal, nevrûziyesinde;

“Âşık olan canlar bugün gelirler
Sultan nevrûz günü birlik olurlar
Hallâk-ı cihândan ziyâ olurlar
Himmeti erince nevrûz sultanın” söyleyişi ile bir-
lik olmaya dikkati çeker.

Şehriyar, Haydar Baba'ya Selam adlı şiirinde bir
Nevruz eğlencesini anlatır:

“Yumurtanı göyçük güllü boyardık
Çakışdırıp sınanların soyardık
Oynamaktan birce meğer doyardık
Eli mene yaşıl aşık vererdi.”

Hüseyin Hüsnü Erdikul bir deyişinde Nevruz'a
kavuşmaktan mutlu olur:

“Gönüller şad oldu, ilkbahar geldi
Nevruz bayramına eriştik ya Hu.
Çemenzar şevk ile nura bezendi
Nevruz bayramına eriştik ya Hu...”

Cemlerde okunan bir gülbangta Nevruz kutla-
nır:

“Bismi Şah Allah Allah!
Nevruz bayramınız kutlu ola!
Yeni yılınız hayırlı uğurlu ola!
Şah-ı Velayet İmam Ali Efendimizin doğum günü
mübarek ola!
Boz Atlı Hızır yoldaşınız ola!
Dilde dileklerimizi, gönülde muratlarımızı vere.
Hastalara şifa, dertlilere deva, borçlulara eda ihsan
eyleye.
Dil bizden, nefes Pirimiz Hünkârımız Hacı Bektaş-ı
Veli'den ola!
Gerçeğe Huu...”

Namık Kemal, Ramazan Bayramı ile Nevruz
bayramını kasidesinde birlikte kutlar:

“Bayramı getürdü şeref-i makdem-i nevruz
Hem hürrem-i îdiz yine hem mükrem-i nevruz
At köhne libâs-ı gamı tecdîd-i sürur et,
Hem îd-i safa sür yürü hem âlem-i nevruz
Olsam ki yüzden n'ola şekker çeş-i buse
İyd-i ramazan oldu bugün hemdem-i nevruz...”

Nevruz, birlik ve beraberliğin en eski adıdır.
Nevruz'da kin, nefret, bölücülük ve ayrılıkçılık
olmamalıdır. Bu en eski Türk bayramını, kendi-
lerine tarih ve kültür arayışına giren bölücülerin
ellerine teslim etmemek gerekir. Nevruz, kendi-
ni Türk bilen herkesindir.

Nevruz, 2009 yılında Türkiye'nin yanı sıra Azer-
baycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Özbekis-
tan ve Pakistan'ın katılımıyla çok uluslu bir dos-
ya olarak UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan
Kültürel Miras Temsili Listesi'ne dâhil edilmiş-
tir. Baharın gelişini müjdeleyen ve büyük bir
kültürel birikime ve zenginliğe dönüşen Nevruz,
Moğolistan'dan Makedonya'ya kadar geniş bir
coğrafyada her yıl gece ile gündüzün eşitlendiği
21 Mart gününde kutlanmaktadır.

Nevruz; Türklüğün kültürel bir değeri olarak
“Türk Asrında birlik, beraberlik, dayanışma ve
kaynaşmanın önemli bir figürü ve nişanesi özel-
liğiyle şuur yenilenmesinin kaynağı ve gücü du-
rumundadır.” Büyük ve müebbet vatan Turan'ın
hem ümidi hem de müjdecisidir. Nevruz, bütün
dünyaya Türk haykırışının özgürlük ve bağımsızlık beyannamesidir.

ÖTELERDE BAHAR

Nurkan GÖKDEMİR

Ah!..

o güzelim çiçeklerdi bahtsız/düşeyazgılı açan erken solan nice!..

taşbağlamış başlar 'ın Sevgi 'yi Merhamet 'i unutmuş yürekler 'in kinle kuşattığı Yer 'in yaralı sayrı yüzünde/ nihayetsiz kederlerle susayazgılı açan/ ve kara ellerce nefretin gölgesinde soldurulan

körpecikcanözü/ yaprakları bir bir ardı sıra hoyratça koparılan kanatılan... kanatılan ah!.. o güzelim nazeni mahzun ve kederli

Cennet çiçekleri

öte baharlarında/ Yeniden Umut/tomurlarıyla açıyorlar şimdi! rengâhenkle/ mis(k) kokuları yayılıyor muhteşem cennetlerine!

yeşim öz ve dirim dolular... ve uzamsız çoğalan 'güzel Umut'ta serpilip boy veriyorlar hızla... koşuyorlar oynuyorlar özgürce! çiçeksi neşeyle hoş/coşuyla... toy dolu düş dolu öte baharlarda

bambaşka gülümsüyorlar 'erken vedalarında olduğu gibi değil' bir başka... derin huzurla... sırlanmış mutlulukla... bambaşka!

Yeniden açıyorlar Umut'la

onlar güldükçe mutlu/ cennetlerinde bengi gülleri açıyor/ sonsuz gizemle Aşk'ın kucığında büyüyen renklerle "ışyan bir müjde bahar/yüzlerinde"

BAŞAĞIN BOYU

Mustafa IŞIK

Ağlayışı var tutmak istediğim bulutun
tarifsiz, tedirgin
iki gövde arasına asarak kendini
kısa ip kadar
haykırarak boşluğunun yarısına,
bilmem ne işi var yüzümün
aynalar ortasında

Susmaların geyik gözlü
dengim ustaca dağ heybeti
dervişim ben, cebimde kuş ve taş
uyuyorum seccadenin kıvrımında

Allah yalnız değil, dilim ve kalbim var
elmayı kabukla ısırmanın dişlerinde
bir çiçek, gülmeyi yeni öğrenmiş çocuk

Efendimizin Cibril'i, Musa Nebi'nin Hızır'ı...
bana da yoldaş gerek, derviş miyim
tespihin şakırtısı mı örtünüp sarındığım
çıkıp görünsem bir kez bahçıvanın eli
benim de kalbimi yeşertsin gül diye

Biraz ötemde geçecek zaman / annem
yokmuş gibi uzunca çalışıyorum kapıyı
kim beni niye çalsın ateş de değilim
yakamam kimsenin hanesini

Bırakın uzakları yakın sevin beni, kendinizi
bulutun gözleridir kalbim
çıplak gözle bakıyorum aynadaki güneşe

Ademi geçince başağın boyu
zihnimin duvarı yosunlu saklı sırrı
yudumlamaya talibim bir şebnemle.

CEMRE

Mehmet OSMANOĞLU

Şu kalbimden kalbine melal bir sefer şimdi
yolcusu kum grisi ince hüznün akşamı
ıssız çöller boyunca gamzendir susuzluğum
ruhumda dinlediğim, bir fırkat serencamı

bekliyorum, elimde kırık dökük bir zaman
kirpiğime dolanmış titreyen bir göz yaşı
bir nergis mevsiminde filizlendiğin zaman
kim kaldırır tenimden bu mecalsiz telaşı

nerdesin, görünmezsin serap olarak bile
işte kor gibi kalbim, önüne seriyorum
bin yıl seyahat etsem bu halimle nafiye
bir hicran mehtabında an gibi eriyorum

hüzzam gibi yayılsam gecenin nağmesine
dipsiz siyahlığımı renklerinde eritsem
kulak verip sükûtun büyüleyen sesine
h/içten bir derviş gibi ıssızlığıma gitsem

Sen ki;
Yaldızlı burçlarından nazla eğilmektesin
nâzenin tebessümün âb-ı hayat sunarken
seziyorum, halimi gün gibi bilmektesin
ismini yağmur gibi dudağımda anarken

düş artık cemre olup füzuzan göklerinden
damarları buz tutmuş şu bitkin dallarıma
nevbahar ışıltısı, yamaçların birinden
alıp götürsün beni yitik masallarına

iniver katre olup müşfik bulutlarından
dudakları çatlamış kavruk mevsimlerime
bir âsûde saâdet göğün kanatlarından
sağanaklarca yağsın her yandan üzerime.

TABIATIN DİRİLİŞİ

Muzaffer Ekinci

Elazığ/ 20.04.2024

Zaman ve mekân mefhumu çocuklukta pek bir anlam taşımaz. Çocukluk cesaretinin yerini bilinç aldıkça cesaretin yerini ürperti alıyor. Bir meçhulden bir meçhule yol alan ve gittiği her limanda kartlaşıırken beden, nazeninleşir ruhu. Zira zamanın ve tabiatın acımasız tahribatı karşısında insanoğlu çoğu vakit tarifsiz acılar içinde kıvranabilmektedir. Bu tarifsiz acılar ruhunu bir umuda bir direniş arzusuna itmektedir. Tüm bu deruni haller insanoğlunu bir dizi bilinmezliklere de duçar edebilmektedir. Öyle ki yazın tüm benliğiyle güneşe karşı cenge duran nazenin çiçeğinin yavaş yavaş kartlaştığını müşahede eden insanoğlu sonbaharın gelişi ile kartlaşan o güzelim çiçeğin aheste aheste sarardığını görmektedir. Bu müşahedeler onda gençlik güzelliğinin diriliğini hatırlatarak ruhuna derin bir of dedirtmektedir. Fakat o yine de elinde solmuş bile olsa o eski zamanların yadigarı olan o şehere tüm belleğiyle bir yanıla sarılırken bir yanı ile de onu kaybetmek korkusu ise yüreğini dağlamaktadır. Bu tarifsiz duygular insanın yaşının yavaş yavaş kemale evrilip yüzünde belirlemeye başlayan çizgilerin vücuda gelmesi ile tabiat karşısındaki duyguları da farklı bir evreye inkılap etmektedir.

Öyle ki havanın açılıp kapanması ya da tatlı bir söz gibi insanın gönlünü bahara çeviren güzel bir esinti bile onda farklı düşüncelerin uyanmasına sebep olabilmektedir. Fakat gençliğin onda bıraktığı dinçlik duygusu bu düşünceleri bir nebze olsun bastırabilmekte ve her düşüşte tekrar ayağa kalkarak yoluna devam edebilmektedir.

Hazan mevsiminin kendini iyiden iyiye hissettirdiği demlere doğru artık tabiatın sarımtırak renklerinin yavaş yavaş kıvıla evrildiği zaman diliminde rüzgârlar hiddetlenmektedir. İnsanın gönlünü mest eden rüzgârın hırıltısı ile bakmaya kıyamadığı yapraklar etek-

lerine değme bir dut tanesi gibi düşmektedir. Düşen her bir yaprak insanda umudun tükenişini hızlandırıyor. İnsana yokluğu anımsatan bu duygu çiçekten düşen son yaprağa kadar devam etmektedir. Çiçeğin yapraklarını dökmesi ile bu sefer umudunu çiçeğin dallarına bağlamaktadır. Çünkü çiçeğin dallarında akan taze kanın kırıntısını hissetmektedir. Bu durum onda hala mevcut olan umudu kıpırdatmaktadır. Kışın zemheri soğuklarının başladığı, yağmurların aniden bastırıp ortalığı sular ve sellerin aldığı, tabiatın bir kefen misali sarıp sarmalayan kar taneleri ile örttüğü o zaman diliminde elde kalan çiçeğin dalları da kırılan cam taneleri gibi etrafa saçılmaktadır. Kırılan dalın ucunda kalan son tohumlar Bismillah deyip kendini kara toprağın bağrına basmaktadır. İnsanı dehşete düşüren bu sahne ruhuna derin bir ölüm duygusunu ekerken bir yanı ile de insan sonsuzluk duygusunu tüm benliği ile arzulamaktadır.

İnsana ölümü ve yok oluşu yaşatan kara kışın o hazin sahneleri güneşin kendini iyiden iyiye hissettiği o güzelim bahar mevsimi ile toprağın kara bağrına düşen o tohumlar Bismillah diyerek filizlenmektedir. Bismillah diyerek filizlenen o muhteşem çiçekler Bismillah nidaları ile dev kayaları narın kökleri ile eşeleyerek kara toprağın bağrına tüm benliği ile sarılırken arşı alaya yükselen tomurcuğu ise merdane “Ölümden ne korkarsın / Korkma ebedi varsın” naneleriyle dal ve budaklarını göğe yükselerek yeisin pençesine düşen insanlığa umudun kapısını arlatmaktadır. En usta ressamı dahi kıskandıran bu görsel şölen, insana ebedilik arzusu zerk ederek onu sürekli diri tutmaktadır.

İnsana tüm yüreği ile; “Ey bahar öyle bir geldin ki tüm tabiat selama durup hoş amediler ile seni karşılarken sen uyuyan nebatat ve hayvanatı derin uykularından uyandırıp onları nimetlere boğdun. Sen öyle bir geldin

ki evleri Őenlendirmekle kalmayıp kocamıŐ olan
bu koca kâinata da bir esenlik bir canlılık kattın.
Sen her geliŐinde gönüllerimizde diriliŐin umu-
dunu saçararak bizleri ihya ediyorsun.” dedirt-
mektedir.

KUYU (Öykü)

Kiraz BAYRAM

Hayatımın şimdi olduğundan başka bir yere doğru evirildiğini seziyordum. Kendimi dünyanın en kutsal işini yapıyor gibi hissediyordum. Bunun için dünyaya gelmişim sanki eksiktim ve şimdi tamamlanıyordum. Anne oluyordum. Hem çok mutluydum hem endişeli. Ona dünyanın en güzel nimetlerini sunmak istiyordum. Yorulmak ve doymak bilmeden alışveriş yapıyor, kitaplar okuyor ve anne-bebek eğitimleri veren kursları hiç kaçırmıyordum. Doğum yöntemlerini araştırıyor, kendime bir türlü iyi bir yöntem ve hastane seçemiyordum. Bir yandan da ona yetememenin endişesini taşıyor, doğurmaktan korkuyor, kimselerin bilmediği endişe nöbetleri geçiriyor, zaman zaman ağlıyordum. Annem şaşırıyor ve kızıyordu bu hallerime. Anlam veremiyordu bir türlü. Ruhunda karşılığı yoktu gitgellerimin. Altı çocuk doğurmuştu. Üstelik yapayalnız. Doğurmak ona göre dünyanın en olağan işiydi. Tarlada bile doğurmuşluğu vardı. Sırtında tarlaya taşıdığı beşikle, alnının terini akıta akıta sonuna kadar helal olan rızkını kaldığı yerden kazanmaya devam etmişliği ve bu yorucu mücadelesinden asla şikâyet etmemişliği... Ağır şartlara rağmen tarlada yanı başında oynayan çocukları ve beşikteki yavrusuyla dünyanın en mutlu kadını idi o. Toprak, çocuklarının rızkıydı. Toprağı da bu yüzden yavrusu gibi seviyor, ihmal etmiyordu. O, aslında her şeyi seviyordu; kurdu, kuşu, börtü böceği, bulutu, derdini ve yorgunluğunu... Ağzından bir kere bile isyan sözü çıktığını işitmiş değildik, kimseye serzenişte bulunduğunu da. Yüreği toprak gibi genişti... Son aylarım yaklaştıkça annemin doğum hikâyeleri canlanıyordu hâlâ diri olan hafızasında ilk günkü kadar taze duygularla. Anımsadıkları ile kâh neşelenip, kâh hüznülense de hüznü mutluluğunu gölgeleyemiyordu. Doğurganlığının kıvancını yüzünden okuyordum.

En ince ayrıntısına kadar bildiğim hikâyelerimizi her defasında dinlemekten keyif alıyor, usnıp sustuğunda anlatması için zorluyordum. En sevimsiz kısmı tarla hikâyeleri idi hatıralarımızın. O anlattıkça ben ürperiyordum. Bırak tarlada doğurmayı, evde doğurmayı bile hayal edemiyordum. Tek kelime ile korkunçtu bu, korkunç! Bazen düşünüyordum; “*Hangimizin anneliği daha kutsal acaba?*” diye. Dilim anneliğin her zaman, her şartta kutsal olduğunu söylerken, gönlümü buna itiraz ederken buluyordum. Onun da itirazları vardı. Bitmeyen alışveriş ve telaşlarımı gördükçe hoşnutsuz bakıyor, serzenişte bulunuyor, görmediği her işim için “*yeni zaman icadı*” bunlar diye söylenip duruyordu. Ne bu kadar telaşa ne de titizliğe gerek vardı onun dünyasında. Yadırgamıyordum da bu tavrını. Neticede o, daima az ile yetinmiş gösterişsiz hayatının yalın derinliğinde sessiz sedasız yaşayıp gitmiş bir kadındı. Yine de heyecanımı paylaştığını görüyordum. Elindeki örgülerin biri bitiyor, diğeri başlıyordu. Patikler, hırkalar, bereler ardı ardına en güzel modellerle ve sevgi dolu manierlerle örülüyordu. Yavrumun giysilerine yalnız anneanne eli değmiyor, şefkati de işliyordu. Hangisi sıcak tutacaksa, hangisi bir bebeğe renk olarak yakışacaksa ve hangisi gül tenini acıtmayacaksa ona göre özenle seçiliyordu yumak yumak, renk renk ipler... Son on günüm kalmıştı yavrumu kucaklamaya. Hayatımıza dâhil olmasının verdiği mutluluğu bir baby shower partisi düzenleyerek ilan etmek istiyordum. Günler öncesinden en güzel mekânı ayarlamıştım. En iyi organizasyon şirketiyle anlaşmış, davetli listelerini özenle hazırlamıştım. Nasıl ki giysilerin en güzelini, eşyaların en kalitelisini ve kalacağı odanın en ferahını seçtiysem yavrum için, gelişinin mutluluğuna ortak olan misafirlerim için hediyeler ve ikramların da en pahalı

olanlarını seçtim. Anacığım buna da anlam verememişti. Günlerdir süren telaşıma şaşırıyor, ne olduğunu idrakte zorlanan gözlerle bana bakıyor, olan biteni içine sindiremediğini hal diliyle ifade ediyor ama beni durduramıyordu. Son hazırlıklarla ilgileniyordum. Bir ara yanına oturacak kadar vakit bulduğumda; “*Baban siz doğduğunuzda akika kurbanı kestiydi, saçınız kadar da sadaka veriydik.*” dedi usulca. Annem bana yol yordam öğretmeye çalışıyordu ama nafile. Kendi dünyanın sesi diğer tüm sesleri bastırmaya yetiyordu. İki kuşak arasına kapanması zor bir uçurum girmişti. O da farkındaydı bunun. Neden ve nasıl olduğunu bilmiyordu ama anlıyordu. Belki de bunun verdiği kederle çoğu zaman köşesinde sessizce oturuyor, kendi dünyasına dalıp gidiyordu. Misafirlerim yavaş yavaş gelmeye başlamıştı. “*Yaparız anneciğim, onu da yaparız. Sen düşünme bunları, şu günü bir atlatalım!*” diye geçiştirdim. Gönlünü almaya çalışıyordum. Ama yapıp yapmayacağımdan ben bile emin değildim. Eskide kalmıştı artık bunlar. Demode uğraşlarla zaman harcayamazdım. Şu an bunları düşünecek zaman değildi ayrıca. Bir aksilik çıkması ihtimaline karşı endişeliydim. Kalabalık gitgide artıyordu. Kalabalıkla beraber bebek için gelen hediyeler de tabii. Neyse ki ilerleyen saatlerde endişem yerini mutluluğa bıraktı. Umdüğümün daha güzel bir parti oluyordu, organizasyon şirketi yüzümü kara çıkarmadı. İçimden; “*Helal olsun!*” diyordum. “*Aldığınız her kuruş helaldir size. İkinciye de sizinle yaparım ben!*” Ortamın havasıyla dağılan *annelik* endişelerim birincinin korkusunu perdelemiş, yaşadığım illüzyon yeni hayaller kurdurmaya başlamıştı bile. Annem ayıp etmemek için misafirleri karşıladıktan ve yeme içme faslı sona erdikten sonra kendisine çok yabancı olan bu dünyanın mecbur bağlayıcılığından kurtulmaya çalışarak sakın bir köşeye çekilmişti. Daha önce doğum yapmış olanlar hikâyelerini anlatırken onları can kulağı ile dinledim, nasihatlerini zihnime özenle kaydettim. Bir ara aklım anneme takıldı. Gözlerimle aradım ama göremedim. Üstünde çok durmadım. Nasılsa buralardadır. Tekrar sihirli dünyama döndüm. Herkes olağanüstü doğum hikâyesini bitirdikten sonra sıra bana gelmişti. Tec-

rübeli olduklarından dolayı ortamda kıdemli asker gibi dolaşan annelere merak ettiklerimi soruyordum. Ardından sıra fotoğraf çektirmeye geldi. Kaç yüz bin aynı kare fotoğrafları çektirdiğimizi hatırlamıyorum bile. Saatlerdir ayaktaydım ve artık o kadar yorulmuştum ki az evvel birinciyle yüzleşmeden ikinciye isteten duygularımdan tamamen sıyrılarak bu defa tövbe ettim partilere ve çocuğa. Bir an evvel bitmesi için can atıyordum bu işkencenin. Annemin; “*Yorgunluk sana gelmez kızım.*” uyarısına rağmen kulak asmamış ve bildiğimi okumuştum her zamanki gibi. Yorgun ve pişmandım. Demek annem bilgeymiş! Sonunda misafirler yavaş yavaş gitmeye başladı. Ortalık epey sakinleşince derin bir oh çektim. O kalabalıkta unuttuğum annemi hatırladım. Şöyle bir göz gezdirdim salona ve onu uzak bir köşede biriyle otururken gördüm. Yaklaştığımda neşeyle seslendim: “*Benden habersiz neler kaynatıyorsunuz burada?*” Gülümsedim. Işıldadı mütebessim çehreler. Yanlarına çöküverdim. Bir müddet yenilerden, eskilerden keyifle sohbet ettiler. Onları dinliyordum sakince. Suallerini bitirince düştüğü sessizlik boşluğundan kurtulmak ister gibi merakla bana döndü misafir ve annemle beni bambaşka iklimlere götürdü farkında olmadan; “*Kızım, adını ne koyacaksınız?*” O an annemle göz göze geldik. Anlamını yalnız ikimizin bildiği bir mana çakıştı gözlerimizde. Annem başını çevirip, yalnız benim okuduğum sırlı bakışlarıyla kendi bildiği bir noktaya uzun uzun baktı.

Altı çocuklu bir ailenin beşinci çocuğuydum. Leyla benim küçüğümdü. Aramızda bir yıl bile yoktu. Hepsini severdim kardeşlerimin ama Leyla başkaydı. Bir kere tek kız kardeşimdi. O doğduğunda annem ben yalnız kalmayacağım diye çok sevindiğini her fırsatta anlatırdı. Kızına ebedi bir dost bırakacak olmanın kıvancını yaşıyordu. Öyle de oldu. Leyla ile iyi arkadaş olduk. Ailede herkesin hoşuna giderdi birbirimize olan bağlılığımız. Sabahları erken kalkan değerini uyandırır onsuz güne başlayamazdı. Birimizin yapabileceği işi bile ikimiz yapardık. Her gün birlikte bütün köyü baştanbaşa dolaşır, yorulunca bir köşede oturur milyon-

larca kez birbirimize anlattığımız hayallerimizi tekrar eder dururduk bıkmadan. Leyla ile aramıza hiçbir şeyin giremeyeceğini düşünürdüm ta ki o güne kadar. Okula başlayacağımız sene babam şehire taşınacağımızı söylediğinde şaşırmadık. Zaten birkaç senedir çalışmak için İstanbul'a gidip geliyordu. Her gelmesinde yalnızlıktan, sağda solda kalmaktan usandığını söylüyor, "Gurbet zor, gurbette yalnızlık daha zor." siteminde bulunuyordu. Bizi de yanına almak istediğini biliyorduk ama dedem şiddetle karşı çıkıyordu. Evet, gurbet zordu. Fakat aile götürülür müydü oraya? Ne zaman ne olacağı belli olmazdı. Acı mıyor muydu hiç çocuk çocuğuna? "Kendisi ne yaparsa yapsın ama çocukların sersefil olmasına izin vermem!" diye gürlemişti. Hem gidenleri de görmüştü, kim gurbete gitmiş de zengin olmuştu? Nelerine yetmiyordu gül gibi tarlalar? Adam gibi ekip biçseler değil kendilerine yedi sülalelerine de yeterdi. Orda tek çalışıp para biriktirmesi daha kolaydı sonra. Mümkün müydü hiç gurbette geçinebilmek? İkna süreci uzun sürse de babamın kararlılığını görünce babaannem daha fazla işi uzatarak tatsızlık olmasını istemediğinden; "Gelin bizden çok kocasının yanına yakışır, bırak götürsün. Olmazsa dönerler geri!" diyerek dedemi ikna etmişti. Gideceğimiz gün her zaman olduğu gibi erkenden kalktık. Annem Leyla ile benim saçlarımızı özenle taradı ve sıkı sıkı ördü. En güzel elbiselerimizi giydik. Eski bir traktöre birkaç eski eşya ile birlikte annemin gelin sandığı da yüklendi. Babaannem, yaşlı gözlerle babamın avucuna bir mendil tutuşturdu. Gözyaşları ile ıslanan yüzüm insanlığımın ilk kederini tattırdı bana. Tüm sesleri boğan motorun gürültüsü bütün kasvetli havayı bir anda dağıttı. Bir süre sonra ardıma baktığımda yazmasının kenarı ile yüzünü silen babaannemi ve eşige yılgın bir kederle çökmüş dedemi gördüm. Bir köpek sesi çaldı kulağıma, köpeğimiz boncuk. Traktörün arkasından takati kesilene kadar koştu. Vedalaşıyordu sanki bizle. Havladı, havladı, havladı...

Leyla ile yolda birbirimize çevreden duyduğumuz İstanbul hikâyelerini anlatıp durduk. Birlikte İstanbul'da yapacağımız hayaller kurduk. İkimiz de çok merak ediyorduk

İstanbul'u. Babam yazdığı mektuplarla birlikte İstanbul kartpostalları gönderirdi bize. Kartpostallar, elden ele dolaşıp uzun uzun incelendikten sonra mektupla birlikte özenle zarfa tekrar konur, annemin sandığında saklanırdı. İstanbul'u gelip giden akran çocuklardan defalarca dinlese de ilk kartpostallardan görmüş ve beğenmiştik. Otobüsün camından etrafı seyrederken, gördüğüm kartpostallardaki İstanbul'u hatırlatıyordu zihnim bana. Daldığım yerden yanımda oturan Leyla'nın sesi çıkardı beni: "Ben denize gideceğim. Babama söylerim götürür bizi." Daha iyisini söylemek dürtüsüyle cevap verdim:

-Ben de Lunaparka gideceğim,
-Parka mı?
-Park değil, lunapark...

Sağdan soldan duyduklarımın kardeşimin söylediklerine mukabele etmek istiyordum sadece. Kartpostal İstanbul'un lunaparklarından hatırladıklarımı sıralayacaktım ki annemin; "Acıkmadınız mı?" sorusuyla atıştırmamız için elimize tutuşturdukları ile yarım kaldı konuşmamız. Zamanla hayallerimiz yorgunluğa yenik düştü. Sustuk. Otobüsün penceresinden akşamla birlikte daha gizemli hale bürünen yeryüzünü seyrederek uyuyakaldık. Bıkkınlık veren uzun bir yolculuktan sonra vardık İstanbul'a. İstanbul bizi daha varmadan yormuştu. Gözlerimi açtığımda ürperdim. Alışık olmadığım yabancı bir sabaha uyanmıştım. Uyandığım sabahlara hiç benzemiyordu İstanbul'da uyanmak. Korkmadan koşup oynadığım sakin, kuş sesleriyle dolu, taze süt kokan sabahlara uyanmaya alışkıyım. İstanbul'u ise üç şey tanımlıyordu; hız, gürültü ve kalabalık. Annemin eteklerine yapıştık kaybolmak korkusuyla. Bahçesi kuyulu, soluk bordoya çalan müstakil bir gecekondtu tutmuş babam. Rutubet alabildiğine ciğerimize işliyor. Burası bizim gibi gurbetçi insanlar tarafından bilinen ve yalnız onların yaşadığı, yollarında henüz doğru dürüst asfalt dahi olmayan bir semt. Kartpostallardan gördüğümüz İstanbul değil. İstanbul'un içinde bir başka İstanbul... Annem yorgunluğuna aldırmadan hemen çalışmaya koyuluyor. Köylüdür nasılsa. Gündüzü tarlada, gecesi

evde işçisidir günün. Yorulmak nedir bilmez. İvedilikle ev temizleniyor, kırklanıyor. Sandıktan çıkarılan naftalinler evin rutubetli köşelerine yerleştiriliyor. Uzun bir çabadan sonra rutubet kokan ev yuva kokmaya başlıyor. “Kadın eli başka!” diyerek memnuniyetini belli eden babam anneme doğru sıcak bir bakış atıyor. Birbirlerine minnettar gülümsüyorlar. Evden sonra bahçeye de el atılıyor. Annem en çok bahçeli olmasına seviniyor evin. Doğup büyüdüğü topraklardan bir parça gibi geliyor. Bahçenin bir köşesine domates, salatalık, biber, soğan ekiliyor. Kuyudan çekilen sularla sulanıyor. Çamaşırlar da bu kuyudan çekilen sularla yıkanıyor, bahçenin iki ucuna çakılan direklere gerilen iplere asılıyor. Bahçe buram buram yıkanmış çamaşır kokuyor bu günlerde. Durup durup içime çekiyorum kokuyu soluğum kesilinceye kadar. Bu kuyuya korkuyla beraber garip bir meyilim de var. Eğilip baktığımda suda yansıyan suretimi görmeyi ve yüzümü yalayıp geçen suyun serinliğini seviyorum. Annem bu ilgimden tedirgin olmuş olacak ultimatoma veriyor: “Kuyuya kapak gerek, başımıza iş açmasın!” Çok geçmeden kuyu yuvarlak, ince demirden bir kapakla kapatılıp üstüne de fazla ağır olmayan bir taş konuluyor önlem olarak. Yavaş yavaş çevreyi tanıyor, İstanbul’u anlamaya çalışıyorum. İlk dikkatimi çeken farklılıklar oluyor. Küçük görünen ama insanların birbirinden ayırmaya yeten önemsiz farklılıklar... Giysiler, konuşmalar, oturup kalkmalar... Babam İstanbul’daki adamlar gibi az çok ama annem İstanbul’daki kadınlara hiç benzemiyor. Şehirli kadınların etekleri bileklerinin biraz üstünde, ayakları çıplak, başları ya açık ya da saçlarının çoğu görünecek şekilde küçük, üçgen bir eşarpla çenelerinin altından tek düğümle bağlanıyor. Ayakkabıları mutlaka ökçeli. Annemin ise uzun elbisesi ile birlikte üstünde beyaz bir hırka, ayaklarında dizlerine kadar uzanan kalın, siyah çoraplar ve beyaz renkli, kenarları boncukla örülmüş, yaşmak denen beyaz bir başörtüsü var. Ayaklarında ise meşin lastik ayakkabılar. Şehirli kadınlar yüzlerini kapatmıyorlar, erkeklerle konuşurken, rahat konuşuyorlar, annem rahat konuşamıyor. Annemin bu halleri onları epey eğlendiriyor. Şehirli kadınlar pence-

relerden pervasız seslenebiliyorlarken annemin sesi sokakta hiç duyulmuyor. Bedeni de farklı annemin şehirli kadınlardan. Onlar narin ve ince. Annemden ise köylülüğün verdiği bir sıhhat ve çeviklik fıskırıyor. Biz konuşurken yerli şehirli çocuklar gülüyor, taklidimizi yapıyorlar. Zamanla tüm bunlara alıştım. Şehir denen dışının çarkında yavaş yavaş öğütülerek bizden önce gelen şehirlilere benzemeye başladım. İçimizde tek değişmeyen annem oldu. O, köylü saflığını ve duruluğunu daima korudu...

Yaşlarımız yakın olduğundan okula birlikte başladık Leyla ile. Aynı sınıfta, aynı sırada oturduk. Taşlıklar adını verdiğimiz bir yer bulmuştuk kendimize. Etrafını ısırganların sardığı büyük kayalıklarla dolu boş bir arsaydı burası. Okuldan sonra oraya gidiyor, bir kayalıktan diğerine atlayarak eğleniyorduk. Oyunun kuralı bastığımız kayaya bir daha geri dönmemektir. Bu şekilde en son kayaya kadar ilerliyor, bitirince aynı şekilde geri dönüyorduk. En büyük zevkimizdi burada taştan taşa atlamak. Yerimizi kimseye söylemiyorduk. Çoktan unutmuştuk denizle lunaparkı. Köy çocuğuyduk biz. Oyuncaklarımız tabiatla ne varsa onlardı. Canan katıldı bir süre sonra aramıza. Okul arkadaşımızdı. Bir gün onu da götürdük gizli oyun sahamıza. Kibar şehir çocuğu beceremezdi taştan taşa atlamayı ve korkudan ağlamaya başlardı biraz uzaklaştığımızda. Kuralları ihlal eder, atladığımız bütün taşlara yeniden döner onu kurtarmaya giderdik Leyla ile. Kolundan tutar atlamasına yardım etmek isterdik ama bir türlü cesaretlendiremezdik bu kibar şehir çocuğunu. En sonunda sıkılır, döner arkamızı giderdik, “ister gel ister gelme!” tehdidiyle. Ancak o zaman atlayabilirdi cesaret edip bir kayaya, ağlayarak. Basardık kahkahayı o ağlamaya başladığında. Biz de farklılıklara karşı acımazsız olmuştuk. Çocukluk ne de olsa biraz zalimlikti... Canan, sokakta oynamayı beceremediği için çoğu zaman bizi evine çağırırdı. Bazen de oyuncaklarını toplar gelir, bahçeye eski yıpranmış bir kilim serer oynardık. Bir gün Leyla ile oynarken yine çıkageldi kucağında kocaman bir bebekle. Bebeği gerçeğinden ayırmak imkânsızdı. Upuzun, sapsarı saçları, uzun kirpik-

leri, masmavi gözleri vardı. Dudakları kırmızıya boyanmış, üzerine ekose tüllü bir elbise, sarı bir ceket ve elbisesinin renginde şapka giydirilmişti. Ayaklarında beyaz çoraplar ve yine beyaz fiyonklu ayakkabıları vardı. Bebeği yatırınca gözleri kapanıyor, kaldırıncaya açılıyor ve masmavi gözleri cam gibi parlıyordu. Bebeğin masalsi güzelliğine hayran kaldık. Oynamak istedik ama diğer oyuncaklarının aksine bebeğini paylaşmaktan epey imtina ediyor, bebekle sadece kendisi oynuyordu. O gün Canan gittikten sonra huysuzluk çıkararak ağlamaya, homurdanmaya başladım. En son annem dayanamayıp derdimi sorduğunda; *“Ben de bebek istiyorum.”* deyiverdim. Annem anlayamadı önce. Yüzüme soru dolu gözlerle baktıkça Leyla koştu imdadıma. *“Oyuncak bebek. Canan’ın bebeği, bugün getirdi, oynadık. Çok güzeldi.”* Susup annemin cevabını bekledim. Hiçbir şey demedi. Ben daha da huysuzlandım. Babam geldi akşama. Beni o güne kadar hiç görmediği mutsuzlukta görünce anneme sordu. İşin aslını öğrenince o da sustu. Onlar sustukça ben iyice huysuzlandım. İsteğime ulaşamamış, tatmin olamamıştım. O günden sonra bulduğum her fırsatta annemi yedim bitirdim. Her gün yeni arkadaşımızın evine gidiyor, geç saatlere kadar geri dönmüyordum. Leyla da umurumda değildi artık, onunla oynamıyordum. Tek umurumdaki masalsi güzelliği olan o bebektir. Canan da değil. *“Ayıp!”* diyordu annem. *“Ayıp kızım, elin evine her gün her gün gidilir de bu saate kadar kalınır mı?”* Huysuzlukla, *“Bana ne! Siz de bana bebek alın o zaman.”* diye tüm gücümle haykırıyordum. Tüm uyarılara rağmen tavrımdan vazgeçmiyordum. Akşam oluyor babam eve geliyor, sofraya oturacakları zamana kadar bekliyorlardı eve dönmemi. Sonunda Leyla’yı gönderiyorlardı beni çağırması için. Leyla önde ben arkada suçlu ve çekingen en uzak köşede sofraya oturuyordum. Evdekiler usanmıştı benim bu bitmek bilmeyen huysuzluklarım ve bebek sevdamdan. Sonunda bir gün babam eve elinde kocaman bir bebekle çıkageldi. O kadar sevindim ki dünyalar benim oldu. Bebekle birlikte huzura kavuşmayı bekleyen ev halkı maalesef kavuşamadı. Bu kez Leyla ile aramızda bebek krizi baş gösterdi. Leyla bebekle oynamak istiyor ama sıra ona

bir türlü gelmiyordu. Bebeği elimden düşürmüyordum, kimseyle paylaşmak istemiyordum. Zavallı kardeşim geldiğinden beri bir gün bile bebeği eline alamamıştı. Huzursuzluk çıkarıp ağlama sırası Leyla’daydı. Kardeşim bana bebekle oynamak için yalvarıyor ama bir türlü insafa gelmiyordum. O kadar gözüm dönmüştü ki oynamadığım zamanlar gaddarlık yapıp bebeği ondan saklıyordum. Çok sevdiğim ve bana dost olarak doğduğu düşünülen Leyla ile arama bir oyuncak bebek girivermişti. Annem her kavgamızda Leyla’yı yatıştırıyor, hevesimin geçeceği günü sabırla bekliyordu. Ama Leyla’nın sabrı o kadar büyük değildi. Bir gün bebeğimi almak için sakladığım yere gittiğimde ne göreyim! Bebek yerinde yok. Dehşete kapıldım. Sağa sola bakındım hızlıca ama bebek yok! Anladım Leyla’nın işi olduğunu. Telaşla anneme koşup, Leyla’yı sordum: *“Dışarda.”* dedi *“Oynuyor.”* Hızla bahçeye koşarak Leyla’nın elinden bebeği kaptım. O an kıyamet koptu ve artık sabrı tükenen Leyla bana vurmaya başladı. Ben de karşılık veriyordum. Annem bizi zorla ayırarak bebeği de aldığı gibi gitti. İkimiz de sustuk. Savaş nesnemiz ortadan kaybolmuştu. Kavga bitmişti ama öfke devam ediyordu. Kin püskürten gözlerle birbirimize bakıp durduk. Saatlerce anneme bebeği geri vermesi için yalvararak ağladık. İnsafa gelmiyordu. Olayın üzerinden günler geçti ama annem bebeği hâlâ göstermiyordu. Leyla ile aramızda artık soğukluk vardı. Birbirimizle konuşmuyor, oynamıyorduk. Okula da ayrı gidip geliyorduk. Günlerce anneme yalvarsak da, bir daha kavga etmeyeceğiz diye sözler versek de annemi inadından vazgeçirip bebeğin yerini öğrenemiyorduk. Annemden ve birbirimizden gizli evin aklımıza gelen her köşesine bakıyor ama bebeği bir türlü bulamıyorduk. Artık bizden bıkan annem umudumuzu keselim diye olacak bebeği sorduğumuz bir gün tek kelime söyledi: *“Kuyuda, kuyuya attım, varın siz de rahat edin artık ben de.”* Leyla ile birbirimize bakıp sustuk. Günlerdir aklımıza gelen her köşeyi arayıp bulamadığımızdan inanmıştık. Umudumuz bıçak gibi kesilmişti. O gece de diğer geceler olduğu gibi sırtımız birbirine dönük, hiç konuşmadan yatağa uzanıp sessizce uykuya daldık. Sa-

bah uyandıgımda yanımda Leyla yoktu. Merakla her yere baktım, yoktu. Anneme koştum. “Leyla yok!” dedim sadece. Şaşkınlıkla yüzüme baktı: “Nasıl yok?” “Uyanmış, her yere baktım, yok.” Elindeki işi derhal bırakıp evde Leyla’yı aramaya koyuldu. Ben de peşi sıra dolanıyordum. Leyla gerçekten yoktu. Annem belki de içgüdüsel bir sezikle kapıya yöneldi. Demir kapı aralıktı. Hızla kapıyı açmasıyla ömrümüz boyunca unutamayacağımız o hazin manzara ile karşı karşıya kaldık. Leyla’nın ayakları kuyunun dibindeydi. Kuyunun üstündeki taş yere yuvarlanmış, ince, demir kapak geriye doğru kaymıştı. Orada donakaldım. O güne kadar annemin sesini duymamış olan İstanbul sokakları, şehirli kadınlar ve şehirli erkekler annemin acı çığlıklarıyla uyandılar sabaha. O andan sonra bebeği bir daha asla sormadım ve hiçbir bebekle oynayamadım...

Az evvelki neşem uçup gitti. Ruhumu derin bir sızı kapladı. En mutlu günümün ömrümün en hazin hatırasının gölgesi düştü. Büyük eksikliğimin özlemi ile kederlenmiş, suçluluğu ile sarsılmıştım. Anneme baktım. Gözlerinin daldığı yerden ayırlanamamıştı hâlâ. Yüreğinin ağır bir yük altında ezildiğini anlıyordum. Bana bakmıyordu. Kanadının biri kırılmıştı. Diğeri de incinsin istemiyordu. Biliyordum. Misafir bekliyordu me-

rakla. Cevabını almadan gitmeyeceği aşikârdı. Onun yanıbaşımızdaki varlığı acımızı daha da arttırmaktan başka işe yaramıyordu. Sürmesini istemedim. Bir an evvel kurtulmak için: “Daha karar vermedik.” diyebilirdim. Kederimi sezmedi. “Dilimizin döndüğü bir şey olsun bari.” nasihatıyla veda edip ayrıldı. Onu uğurladıktan sonra annemin yanına tekrar dönmeyerek kalan misafirlerle ilgilendim. Cesaretim yoktu göz göze gelmeye. Yıllarca sözünü bile etmemiştik. İkimizin ortak mahcubiyetini ortadan kaldıracak, acımızı dindirecek bir kelime yoktu dağarcığımızda. Neşelenmeye çalışsam da bir daha beceremedim. O gün akşama kadar hatırası yankılandı kardeşimin gözümde, kulağım, aklımda ve ruhumda...

Görkemli *baby shower* partimden dokuz gün sonra sabaha karşı kucağıma aldım kızımı. İsmi koyacağımız gün ezanını okumak üzere kucağına alan dedesi, “Adı ne olacak, karar verebilir misiniz mi?” diye sorduğunda annemin yanık sesi çalındı kulağıma usul ve titrek:

-Leyla...

Üç kez daha yankılandı aynı isim boşlukta;

-Leyla, Leyla, Leyla...

TAKVİMLER VE KIRLANGIÇLAR

Mehmet Şirin AYDEMİR

Üşütünce ayrılık notaları
ezgisini aşkımızın
istemsiz ödünç aldım
paltosunu hüzün mevsiminin

ne çok renk çalmıştım oysa
gülüşlerimin iklimine
kuşağından göğün

sınanıyordu sabrı sarılarla
henüz beyaz danteli örülmemiş
gönül dağımın

sisli gecelerde
isli duvarlar terletince ıslak
ve üryan düşlerimi
sıcak nefesinden öptüm silüetinin

gelme vaktini gösteriyor takvimler
kırlangıçların nihayet

buzu çözülen umutlarımın
bozuk paslı rayları
vuslat vaat eder gibi artık
bezgin, bozuk satırlı yüreğimin
yollarını onarıyor zaman

tomurcuklanmaya gebe
yeniden dalları umudumun
sıcak kızıl günlere ip salan
gölgem gölgene hasret

ikileri ikilerle çarparak
geçirmekte vakit gözlerim
mızrabımın ucunda yeni
bir beste
güftesi son sözlerin

ATLARIN PRANGASINDA GÜN BİTERKEN

Ahmet KAFKAS

atlar ölüyor efendiler çatlarken yeryüzü
bir an sessizlik dökülüyor yelelerinden
köpükler dökülüyor gece sökerken henüz
atların tırıslanmış nefeslerinden
terlemiş bedenleri gözyaşıyla veda ediyor
yıpranmış pörsütülmüş ruhlarına
koşmak neydi, ne diyeydi böyle durmadan
ufka doğru açılan yol kimindi

atlar çatlıyor efendiler ölürken yeryüzü
bir an ahlar, tühler karışıyor gözlerinden
sicim gibi iniyor saba vururken henüz
atların sürmelenmiş kirpiklerinden
yorulmuş bedenleri hicapla veda ediyor
bekletilmiş, prangalanmış ruhlarına
nefes almak neydi, ne diyeydi böyle biteviye
göğe doğru uçuşan can kimindi

ölüyoruz her an efendiler dirilmedeyken insanlık
mağribde gün doğuyor ölürken maşrık
kesif bir korkuyla iniyor şedidü'l ikab
gün tepedeyken henüz
atların dağlanmış bağlarından
sekeratta ah gibi inşirah yükseliyor
dirilmek neydi, ne diyeydi bunca kıyamet
ateşe atılan yürek kimindi

BİR BAHAR SEVDASI

Nilüfer AKINGÜL

Bahar sünnetullah düsturuyla zoraki geledur-sun, tabiat çiçekleriyle mütevazılığını taçlandırıyor. Sanırım buna alenen müdahil olan da yine insan. İslam kimliği edebi, edep de ilk önce te-vazuyu gerektirir. Kul acziyetini bilmezse bildiği her aidiyeti boştur. Biz buna kulun kendini bil-mesi diyoruz. Nitekim Peygamberimiz “Kendini bilen Rabbini bilir.” buyurmakta.

Bir sevda hikâyesi yazılıyor ağacın dallarına bu bahar. “Görmüş, geçirmiş” tabirinin muhatabı büyükler, hatta ölülerimiz dahi açan çiçeğin, uçan böceğin altında olmaktan mesrurlar, se-vinçliler. Gökyüzü güneşinin sarı saçlarını göl-geliklerin altına sallamasa da hep bir sıcaklık var gölgelerde; ferahlıklarda...

Dedik ya bir sevda hikayesi yazılıyor bu bahar. Biliyorum ama yazan kim, yazılan kim; bulanık sudaki balık gibi bilmiyorum? Kaç kişi kalbinin yerini doğru biliyor acaba? Yani sevmek kelime-sinin anlamı kaç kişide doğru tezahür ediyor diye düşünmekten kendimi alamıyorum. Genç kızın katiline “Neden öldürdün?” diye soruyor spiker? Cevap: “Çok sevmiştim!”(!)

Demek ki herkes her şeyi doğru algılamıyor. Olaylar, olgular, duygular farklı kişilerde bam-başka. Bence renkler de başka, kişilerde. Mesela bana kırmızı diye öğretilen gül, belki bende başka renkte, başka tonda... Ya da dağların rengi belki ben de sizin algınızdaki maviye tekabülde.

Aman her neyse. Allah (c.c): “Ben kulumun zan-nı üzereyim.” buyurmuyor mu? Şimdi iki dakika şöyle hayal edin bakalım; dünyanın rengi nasıl-mış sevgili okurlarım? Benim denizlerim lila, gökyüzüm mor, güllerim turuncu, papatyalarım turkuaz, çimenlerim gri, toprağım fuşya... Daha çok renklerim var aslında bilme-

diğim. En çok da gözlerimin renginin adını bil-miyorum; adı konmamış bir ülkeyi seyrediyor gözbebeklerim belki ondan, belki de adını ben koymalıyım bu cümbüşün. Her rengin geçtiği bir tünel düşünün; birbirine değmeden, bulaş-madan geçen binlerce renk. Ve giriş kapısında kocaman bir boşluk. Tel tel dizili milyonlarca partikül. Beyne emir gitmeden komutlanan algı ve kalbe sorgulamadan kaçan renkler. Şimdi bu yolculuğun yoluna siyah diyelim ama benim si-yah, sizin siyah değil; bilmenizi isterim.

Gözlerin yalancısıyım ben de. Benim baharım sanıyorum, sizin baharınızdan farklı ve yazılan bu sevda hikâyesi belki de size şiir olup düşecek gökten.

Vesselam....

BAHAR ŞEBNEMİ

Recep ŞEN

bahar Őebnemi dűŐer vakti seherle gűle
gűzlerden perde kalkar taze can gelir dile

latif rűzgűrlar eser nazlı yűrin semtinden
gűzellikler bađıŐlar dűndűrűr hűsnű hale

umudun sınırı yok taşar rahmet havuzu
ilkbahar yađmurları iđimde dűner sele

olukları doldurur bereketli yağmurlar
su taŐırım durmadan sinesi kavruk ęűle

kuş olur kanatlanır coŐa gelir deli ęay
űzenir kıyısında esrik dűŐen sűmbűle

besmeleyle doğrulur her ırmak yatağından
deryasına yol alır aldırmadan engele

uyku girmez gűzűne gűkte yalnız yıldızın
bu bahar gecesinde benzer dűnen pergele

kovar eyyam-ı bahar ruhumuzdan kasveti
űfledikęe yelini kűzleri űrten kűle

gűkkuŐađı altında gűlűmser tűm ęięekler
ilahi fıręa değer yazıya yaban ele

bu hűzűnler evinde beklerken ilkbaharı
kaptırmıŐım kendimi Şiir ile gazele

ey baharın sahibi gűnlűműze dinęlik ver
ağılısın yollarımız iyilikle gűzele

BEKLENEN BAHAR

Ali AĞIR

-İlk çiçekle başlar beklenen bahar-

Zamanın kalbine cemreler düşer,
Sona erer tabiatın uykusu.
Göçmen kuşlar nice deryayı aşar,
Vadileri sarar kekik kokusu.

Damla damla erir dağların karı,
Kadim yatağından taşar ırmaklar.
Yeşerir fidanı, boy verir hârı,
Rüzgarla raks eder nazlı başaklar.

Seherde şebnemler öper yaprağı.
Gülzar, bülbüllerle kanar huzura,
Renkler boyar güz artığı toprağı.
Mevsim çiçekleri doyar yağmura,

Sögüt dallarında kuş cıvıltısı,
Sevincinden coşar çoban çeşmesi.
Eşsiz bir nağmedir su şırıltısı,
Bir ılık nefestir güneş huzmesi.

Yıldız yıldız tebessümdür gökyüzü,
Maziye bırakır karanlığını.
Sükûttan vazgeçer yamacı, düzü,
Geceler giyinir ay ışığını.

Dupduru bir maviliğin koynunda,
Hangi düşün gölgesi ak bulutlar?
Vuslat kokan soğuk kışın sonunda,
Her baharda filizlenir umutlar.

İRTİFADA YAZILAR – AYDINLIK, KARANLIK VE TEMAŞA

Emre KOÇ

Yine ikinci güneşi yüzüme vururken başlıyorum bir yazıya daha. Adına tevafuk denilen vukufiyet halesini nörobiyolojik koşullanma şeklinde anlamamı sağlayacak bazı bilimsel okumalara dalmıştım ki –bu aralar- birden Sabahattin Ali geldi aklıma. İkide bir Kürk Mantolu Madonna ve Kuyucaklı Yusuf gözümün önüne gelirken öykü üzerine eleştirel yazıların yer aldığı bir dergide nitelikli bir inceleme yazısıyla da karşılaştım. Yazı, yazgı ve yaratım arasında kurulan felsefi soruşturmaların en nihayetinde öznellikte sükûnet bulduğuna yeniden kanaat getirenler için imgeler can simididir. İstanbul’u Sabahattin Ali’den, Orhan Veli’den veya benden dinlemek üç farklı şehir imajı çizse de kendilik sevinci olarak kanıksadığımız o yaşam coşkusu nereye somutlaştırdığımızla alakalıdır diyebilirim. O yüzden hem yaşarken yazan hem de yazarken yaşayan bir yazar olması hasebiyle satırlarının altını çizmeden okuduğum kitaplarının düşümde canlanmasını yadırgamıyorum. Ayrıca yaşarken adeta bir hafıza kaybı gibi edebi perspektifin yakınına dahi uğramayan olmaklığımızı sonradan dile getirmenin, yazıya dökmenin, uyuyan hücreleri uyandırmanın farklı bir kıymeti olduğunu unutmuyorum.

Yaşamak biraz az ve biraz fazla. Zaman içinde anıları birikmiş bir şehrin akşama doğru batan güneş gibi ufuktan çekildiğini fark etmek hafızayı kaybetme hissi verse de imgenin arka bahçesinde usulca yerini aldığını, adeta kehribarın zamansızlığına kaydığını görüyorum. İki durumu, iki duyguyu veya iki eylemi aynı anda yaşamak gibidir bu; unutturken hatırlamak veya hatırlarken unutmak... İş bu sebeple ömürden kısa bir zaman payı düşen şehirler vardır lakin en’leri kıskandıracak motifle işlendiği için algıda seçilir. Elbette bu zaviyeden verilebilecek en bariz örnek hac anılarıdır.

İmgeyle ünsiyet kurmak da mekânla ünsiyet kurmaya benzer. Hayatı tanımaya başladığımızdan beri adını duyarsınız. Sonra candaki iyiliği temsil eden inanç, duyguya dönüşür. Sonra güzel dilek, temenni ve dualar eşliğinde adıyla çağırır; gönülde yer açarsınız. Her tefekkür vaktinde ufukta Mekke ve Medine belirir. Kâbe’nin etrafında bembeyaz tavaf eden insan seli galaksideki derinliği anımsatır. Çölde günlerce susuz kalmış hadari gibi mutlak iyiliği arzularsınız. İnsandaki yıkıcı tarafın/kötülüğün küreselleşerek etrafa yaydığı karanlığa karşı içinizde bir mum yakar ve adını Kâbe, Ravza ve Aksa koyarsınız. Toprağına henüz ayak basmadan, suyundan içmeden, havasını solumadan o şehri yaşarsınız. Kurak bir şehir, gökdelenli metropollerin veremediği huzuru size hesapsızca verir. O yüzden imge, kelimelerle ifade edemeyecek kadar dolu olan uzamı adeta kehribarın içine sığdırır.

Bir kâhinle konuşmak karanlıkla sohbet etmek gibidir. Bilinen ve bilinmeyen arasında görünmez bir perde var. Gerçekliğin iki yüzü arasında o perdeyi Allah çekmiş. Kâhine göre perde ancak görünür âlem tarafından aralanırsa açılır. Görünmeyen âlem görünene bu aralıktan sızar. Yedi cin padişahı, yedi cinn-i kabile, yedi görünmeyen mevcudat güç yetiremez de kişiöğlü tarafından kapı açılırsa desturlu-destursuz açıklıktan geçer ve insle temayüz eder. Ne var ki perdeyi aralayan kâhinin husule kudret etmesi lazım gelir. Alan araştırmalarım için yaptığım en ilginç görüşme kâhinle olanıydı. Görüşmeyi cezbedici kılmak için verdiği kişisel bilgilerin sıkleti de kayda değerdi. Kaç yaşında öleceğimi duymak özene bezene kurduğum nesnellik kaygısının karşısına aniden çıksa da meseleye daha güçlü bir zeminden baktığımı hatırlayarak söyleşiye devam ettim. Karanlık, idrak kapasitesi dışında kalan gerçeklik

katmanına dair bilgi verdiği için cezp edicidir. Bazen sebepler ağır gelir bazen sonuçlar. İnsan bazen yorgun savaşçı gibi taşıyamaz olur ecelin müsemmasını. El açar, dua eder, ağlar, secdeye yüzün sürer; gök kubbenin açılmasını, haktan tecelli bir inayetin gelmesini umar. Kimi de akıl terazisindeki dengeyi kaçırmaya da kör kurşun gibi nereye saplanacağını seçemez. - O yüzden, yolda olmak ne kadar mühimse yolu kaybetmek o kadar ciddiye alınması gereken bir durum.- Karanlık da hep yol ayırımında, şafak sökümünde ve arafta çıkar insanın karşısına. Âdemoğlunun bilgiyle imtihanı ecel müddet sürer. Allah'ın Âdem (a.s.)'e ihsan ettiği nev-i müsemma ile uçsuz bucaksız ilahi rıza denizine gark olmak varken yasak ağaca dokunmak ister. Gün yüzünde nice kervanların ardı sıra geçtiği malumu ilam yollar varken gecenin karanlığında daha kestirme diye tekinsiz, tehlikeli ve zahmetli yolları seçer Âdemoğlu. Gecedeki külhem karanlık kâinataki cümle varlığın sekinetine vesile kılınmışken yasağı çiğneyen insanın ufkunda imgeye dönüşür. Sonra bu imge kötülükle özdeşleşir; bütün hududu, nizamı, ahengi,"Ol!" emrindeki hikmeti hedef alır.

İnsanda tevellüt eden, en kadim duygu olan merak, bilme arzusunu nefsin alt katmanlarına sevk ederse yolu karanlığa; nefsin üst katmanlarına sevk ederse yolu aydınlığa çıkar.

Nefsin dokuz katı arasında dolanıp dururken kalbin idrakine bir mana düşer. Ezeli ve ebedi yaratıcı, cümle varlık arasından insanı seçmiş ve imtihan etmektedir. Hayati gaye eğer ölümsüzlük ağacının meyvesinden tatmaksız bu ancak yeryüzü karargâhının çetin şartlarında ümit ve korku arası duygu tonunu yitirmeden ilahi rızayı kazanmakla mümkündür. Hiç hesapta yokken bir anda insanın karşısına çıkan ölümsüzlük, şeytanın öyküye dâhil olmasıyla cisimden imgeye, imgeden de ikileme dönüşmüştür. Varlıktaki ilk zıtlık, iyilik ve kötülükten de önce ölümsüzlük ve ölümlülük olarak tezahür etmiştir. Tam bu tezahürün orta yerinde nefsten gelen ilk ses, ümidi simgeleyen yakarış, hilkatin müessirine sığınış düşenin Âdem değil imge,

yani ölümsüzlük olduğunu öğretir bize. Çünkü Âdem'i yaratan, ondan hiçbir zaman vazgeçmedi.

Yazı, yazgı ve yaratım arasına ince ince işlenmiş sembolik değerleri okurken yaşamdan yola çıkmayı ilke olarak benimseten edebi teoriler edebiyatın söz sanatı olduğunun altını sıklıkla çizerler. Kelimeleri yerli yerinde kullanmak, az sözle çok manayı ifade etmek, hikâyenin katmanları arasında insicam olması metindeki önermeyi okuyucuya iletmek için benimsenir. Yaşamın külli önermelerini, doğallığını ve oluşunu tikelden tümele en veciz şekilde ifade eden eserler ölümsüzleştirilir. Eser için ölümsüzlük, üretim teorisi bağlamında yaratıldığı zamanı ve mekânı aşarak çağın uzağında bir yere konulanması mıdır? Yoksa mahmülünü kimliksiz hakikatlerden seçerek kevnî bir koroya eşlik eden yazarın çağına seslenmesi midir? Dahası yazar edebiyat atölyesinde çalışırken ölümsüzlük ilhamını nereden almaktadır? Tanrı'dan mı yoksa şeytandan mı?

Yahut şöyle soralım: "Bizim sözümüz, yazımız veya derdimiz kemal-i hal yolunda olmak gibi edebi bir ilkeye dayanmakta mıdır?"

Sanatı nesnenin objektifine indirgeyen bakış açısı, doğal ilkelerine yaslanarak varlığa, tabiata ve insana açılımını sınırlandırmaktadır. Ne için sanat veya edebiyat? Şeklindeki klasik ölçümün gayet dışında ve fakat varlığın, tabiatın ve insanın içinde anlam bulup oluş sürecini iyileştiren gerçekçi bir kıvamı yakalamak adına sözü, sesi veya edimi dizginlemek gerekiyor. Müessir eseriyle öyle bir temaşaya kapı aralamalı ki aydınlık da karanlık da izleği kuşatan güçlü birer imge olarak gerçeklikle uyum yakalayabilsin. Savaşları bitiren, çiçekleri yeşerten ve insanı olgunlaştıran bir yanı olmalı eserin. Niteliğini veya işlevini tamamlamış bir eser vakti geldiğinde kehribarın içinde kaynayarak sonsuzluğa karışmasını bilmeli. Yazar edebi üretimi edebiyat salonunda en önden en arkaya doğru uzanan koltuklarda yer bulabilmek şeklinde hayal etmemelidir. Yazarlıkta usta olmanın önünde duyur-

larını, aklını ve sezgisini varoluşa kenetleyerek gözden akan yaşı, bitimsiz kahkahayı, yozlaşmada bulantıyı, medenilikte erdemi serimlemeli; gönül evreninde her ne yankı bulduysa onu konuşmalıdır. Başkasının sevincini, üzüntüsünü, yenilgisini veya zaferini kurgularken onunla gerçekten hemhal olmalıdır. Coğrafyayı, zamanı ve kültürü betimlerken bilfiil idrak etmeli; edemiyorsa da idraki hedeflemelidir. Fonda rengârenk serpilen dağ sümbülünü yerinde görmeye gidecek kadar veya görünce sevinecek kadar samimi ve cesur olmalıdır. Hangi renkten, dilden, dinden ve türden gelirse gelsin aydınlığı kucaklamalı; karanlığa direnmelidir. Çünkü edebiyat da bir insan eseri olarak varlık cümlesindedir.

Bugün 12 Şevval 1445. Vakit ikiyi kırk üç geçe. İlk hicretimin üzerinden geçen 1445 sene. Bin dört yüz kırk beşinci sene. Yaşamın ve yaşımın orta yerindeyim. Henüz Ravza'ya gidebilecek kadar param yok. Olduğundaysa Medine'ye nasıl girebileceğime dair halen bir fikrim yok. Bazı ümitler eşsiz; vakte siner ağır ağır... Zamana yemin eden Hakk'ın tecellisine yükselen latif esmâlarıyla dirilsin ahvalimiz.

“Kıyamet yaklaşır ve ay yarılır.”(54/1)

“el-Mü'min”, “el-Müsavvir”, “el-Vâsi”, “el-Ve-dûd”, “el-Bâtın” ...

BAHARDA İNSANLAR TEK KİŞİ OLUR

Ramiz AYDIN

Her mevsimin kendince bir vasfı var, herkes için huzur mevsimi bahar;
Şevk içre nimeti hepimize yar; ümide yolculuk, hayal bir olur;
Baharda insanlar tek kişi olur.

Baharın nefesi bir heves öze; çiçeği, çimeni hoşseyir göze,
Yaşama zevki o her birimize, bahar taze ruhun doğuşu olur;
Baharlar murada varan yol olur.

Her bir nimet gelir yaratan Haktan; börtü böcek çıkar yerden, kovuktan;
Dünya var oluyor yeniden yoktan, kar ile soğuktan şikâyet olur;
Hızırca yetişen sıcak yel olur.

Nevruz her bir sene aynı yoldadır, bahşettiği huzur tende, candadır;
İkramı ayrımsız, dört bir yandadır, neşenin harmanı mart, mayıs olur;
Harman yollarında insan sel olur.

Cemreler peş peşe düşer sırayla; hava ile suya, bir de toprağa;
Dördüncü cemre de düşüyor ruha, mekânlar huzurun diyarı olur;
Ruhların lisanı şeker, bal olur.

Müjde verin duymayana, duyana; demette çiçekler geldi yan yana,
Gülzar oldu alem kokudan yana, büyür sanki sema, kocaman olur;
Bulutlarda gezer, ak bir tül olur.

Coşku, neşe için telaşlı koşu; uyuyan dünyanın bu, dirilişi,
Ne hoş olur baharların gelişi, çocukların yüzü al, pembe olur;
Çocuk kokuları mis, sümbül olur.

Şenlenir çocuklar, hayvanlar bile, serçeler dallarda geliyor dile;
Bülbüller kavuşur tomurcuk güle, bülbülün mekânı gülde dal olur;
Aşktan yana bir tarifsiz hal olur.

Hoş geldin ey gönüllerin mevsimi; hoş geldin, bırakma sakın peşimi;
Gördük tomurcuk, dal, yeşilini; yeni bahar ruha serin yel olur,
Dostun dosta sözüsen de gül olur.

Her mevsimin kendince bir vasfı var, herkes için huzur mevsimi bahar;
Şevk içre nimetler hepimize yar, yolculuk ümide, hayal bir olur;
Baharda insanlar tek kişi olur.

İSKANDİL

Selim ERDOĞAN

Henüz fecre varmadan umutlar bittiğinde
İstek ruhtan ayrılıp gaibe gittiğinde
Olur olmaz bir yerde bir duman alameti
Yangın ki zannedersin iç eder kıyameti
Karlar erirken, mevsim uzlaşırken baharla
Sularla dalga dalga gelen fırtınalarla
Tutup ipi ucundan makaraya takarsın
Kibrit kirpiklerinle yeni kandil yakarsın
Gece kartpostalına dizersin yıldızları
Dolunay avucunda başaklar gibi sarı
O ateş siyahları, eyvahları söndürür
Bir lahza duraklayan dünyaları döndürür

AŞIK GEVHERİ HAKKINDA BİLGİLER VE “SEVDİĞİM” ŞİİRİ Alimi - Haluk TANRIVERDİ

Gevherî

Âşık Gevherî Türk Edebiyatımızın bir alt kolu olan Âşık Tarzı Türk Halk Edebiyatımızda ön sıralarda yer alan Büyük Sanatkârlarımızdandır.

17'nci yüzyılın ikinci yarısıyla 18'inci yüzyılın ilk yarısı arasında yaşadı. Asıl adı Mehmet ya da Mustafa'dır. Yaşamına ilişkin kesin bilgiler yoktur. Nereli olduğu da kesin olarak bilinmemektedir. Kırımlı, İstanbullu olduğu yolunda tahminler vardır. Ancak Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın ikinci Viyana kuşatması üzerine söylediği şiirler, onun bu savaşa katıldığını göstermeye de dönemin olaylarıyla ilgili bilgisi olduğuna işaret eder. Osmanlı devletinin birçok yerini gezdi. Hem aruz, hem hece ölçüsüyle şiirler söyledi. Pek çok eski eserde ondan söz edilmesi şiirlerinin çokça tanındığını ve sevildiğini gösterir. Müzikle de ilgilendi. Şiirlerinde pek çok makam kullanmıştır. Bazı şiirleri başkaları tarafından bestelenmiştir. Kendi adıyla bilinen bir de makamı (Gevherî Makamı) bulunmaktadır.

Gevherî'nin hayatıyla ilgili bazı kaynaklar aşağıda verilmiştir:

Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Eserde Gevherî'nin saz çalışması övülür. Ayrıca IV, Murad (1612-1640) ın seferlerine katıldığından da söz edilir. Ali Ufkî (XVII. Yüzyıl), Mecmûa-i Sâz ü Söz: Eserde, âşığın iki koşmasına yer verilmiştir. Âşığımızın Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın Uyvar Seferi (1663) ve Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın II. Viyana Kuşatması (1683) üzerine söylemiş olduğu şiirler de vardır. İbrahim Naimeddin, Hadîkatüş-şuhedâ adlı eserinde, "... meşhur Gevherî şair ol esnada Egre'de bulunup bâlâ-yı risalede yazılan mersiyesini nazm eylemiştir." (Elçin 1984: 15) cümlesine yer verir.

Sun'î (XVII. yy.) ve Hızrî (XVIII. yy.)'nin şairnâmeleri'nde Cevheri olarak geçen şair Gevherî'den başkası değildir. Bütün bu hususlar da Gevherî'nin XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı fikrini kuvvetlendirmektedir. Gevherî'nin Bektaşî olduğu ileri sürülürse de, biz "Bektâşiden ziyâde bektâşî muhibbi saymak bize daha uygun görünüyor." şeklindeki görüş daha yaygındır.

Gevherî, Türk saz şairleri arasında Âşık Ömer'den sonra en çok şiiri bulunan âşıktır. Şükrü Elçin'in divançe, cönk ve mecmualardaki şiirlerini bir araya getirmesiyle oluşan Gevherî Divanı adlı eserde 979 şiir bulunmakta olup bunlardan bir kısmı varyanttır. Elde bulunan şiirlerden hareketle kolay yazabilen, üretken bir şair olduğunu söylemek mümkündür. Onun şiirlerinin dilinin oluşmasında medrese eğitiminin önemli bir yeri vardır. Hece vezniyle yazdığı şiirleri daha çok 8'li semailer ve 11'li koşmalardan oluşmaktadır.

Şiirlerinden hareketle medrese öğrenimi gördüğünü söyleyebiliriz. Hem aruz hem de hece vezniyle şiirler yazmıştır. Dili Âşık Ömer'in dili kadar olmasa da ağırdır. Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimelerin fazlalığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Hece ile yazdığı şiirleri semaî ve koşma; aruzla yazdığı şiirleri ise divan, kalenderyi, gazel, semaî ve müstezat tarzındadır. Gevherî'nin şiirleri, divanının dışında cönklerde de yer almaktadır. Türkiye ve Avrupa kütüphanelerindeki cönklerde çok sayıda şiiri bulunmaktadır. Çorum ve Bursa'da bulunan yazmalar, divandan ziyade divançe özelliği göstermektedir.

Şiirlerinde aşk, tabiat, sevgili ve ayrılık gibi konuları işlemiştir. Musikî makamlarından olan Gevherî makamı, onun musikîyle ilgilenen bir âşık olduğunu düşüncesini

doğurmuştur.

Âşık Gevherî'ye (cc-çş) rahmet diliyorum. Mekânı cennet olsun.

Faydalanılan Kaynaklar:

1. Âşık Gevherî Kimdir? Hayatı ve Şiirleri <https://www.turkedebiyati.org/sairler/gevheri.html>

2. Karasoy, Yakup; Yavuz, Orhan; Yılmaz, İbrahim (2017). "Gevherî Divanı'na Katkılar" Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD), Güz 2017; (42): 1-22 E-ISSN: 2458-9071

3. Gevherî, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gevheri>

Gevherî üzerine en kapsamlı çalışmayı yapan Elçin'in Cönkünde yer alan "Sabahın uğradım bir âdil hana" diye başlayan koşmasının bu cönkte yer almayan üç dörtlüğü yer almaktadır.

Âşık Gevherî'nin "Sabahın Uğradım Bir Âdil Han'a" adlı koşmasından

Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış
Elâ gözlerine sürmeler çekmiş
Taramış zülfünü gerdana dökmüş
Salıvermiş ince belin üstüne

Bilmem melek midir huridir kendi
Göğsünün âşika çözdürür bendi
Leblerinden emdim sükkar ü kandi
Dili kaymak çalar balın üstüne

Boyun selvi semen elif dal gibi
Niçe divanında niçe kul gibi
Bahardan açılmış gonca gül gibi
Yeşiller bağlanır alın üstüne

Şiirin Kaynağı: Karasoy, Yakup; Yavuz, Orhan; Yılmaz, İbrahim (2017). "Gevherî Divanı'na Katkılar" Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD), Güz 2017; (42): 1-22, s.4

.....

Sevdiğim

Salınarak gelen ceylan Sevdiğim,
Yel olmuş esiyor yolun üstüne,
Süzülerek akan çavlan Sevdiğim,
Sel olmuş coşuyor halın üstüne.

Konasın gönlüme candan Sevdiğim,
Açılmış güllerin, gülün üstüne,
Süresin ömrünü handan Sevdiğim,
Dökülmüş tellerin alın üstüne.

Hüsnüne hiç söz olmaz Sevdiğim,
Şivekâr süzüşün dilin üstüne,
Vasfına Alimî ahraz Sevdiğim,
Efsunkâr bakışın kal'ın üstüne.

(Âlimî - Halûk Tanrıverdi -14.04.2024)

al: kırmızı

alın: üzün kaşlar, şakaklar ve saç arasında kalan bölümü, yüz, ön, ön yüz

çavlan: şelale, çağlayan

mil: göze sürme çekmeye mahsus bir âlet

gülşen: gül bahçesi

handan: gülen ve güler yüzlü

hüsn: güzellik

ahraz: dilsiz, sağır ve dilsiz (kimse)

şivekâr: cilveli

hal: durum, çözme, çözülme, eritme, çözüm

kal laf, söz, lakırtı

AMAN HA GÖNÜL KIRMA

Cihat BARIŞ

Gönüle gönül koyma
Meylini cürüm sayma
Harab eyle Basra'yı;
Aman ha gönül kırma

Dağıt oba, otağı
Yere ser sıradağı
Düşürürsün sancağı;
Aman ha gönül kırma

Ermiş bağı ele ver
Harmanını yele ver
Ümmi olur münevver;
Aman ha gönül kırma

Akdeniz'den Hazar'a
Sarıl yekten hezara
Canlı koyar mezara;
Aman ha gönül kırma

Unutma o Sırat'ı
Malazgirt'i, Ahlat'ı
Köre çalar pusatı;
Aman ha gönül kırma

Iskalama hikmeti
Kov yanından haseti
Firak eyler ülfeti;
Aman ha gönül kırma

Yunus gözüyle oku
Sevgi, saygıyı doku
Diken olur gül koku;
Aman ha gönül kırma

GÖRMESİNLER BOĞULAN SULARI

Kazım GÖK

Ümmete küskün büyümeyen Hanzala
Ve Gazze'nin uçan kuşları
Ramallah'ın açan çiçekleri
Görmesinler

Umutsuzluk sıçratan aynaları
Al kanlı kefenleri
Kısa ve dar mezarları

Gerekirse dağlara salalım bunları
Mağaralara

Görmesinler
Boğulan suları
Kendini yakan ateşleri

Yüzüne emanet gülüşleri kaybeden
Güneş doğar doğmaz akşamüstü olan vakitleri

Gerekirse dağlara salalım bunları
Mağaralara
Yedi uyurlar gibi

Üç yüz saniye
Üç yüz dakika
Üç yüz saat

Rabbim lütfen Hanzala uyanınca
Bağımsız Filistin'e
Ekmek almaya gelsin
Yemliha gibi
Elinde bir buçuk geçmeyen şekel

Ardından uçan kuşlar açan çiçekler

NƏNƏMİN BƏNÖVŞƏSİ

Şəfa Vəli

Dağ kəndində yaşayırdıq. Uşaqkən oxuduğum bütün kitablardakı “ucqar dağ kəndi” sözlərini kəndimizə aid edirdim. Böyüyəndə bildim ki, ucqar deyildi kəndimiz. Adı Şəmkirin kəndi idi, özü Gədəbəy təbiətinin ögey qızıydı. Dumanı çox olurdu. Duman çəkiləndə “o toy”un dağlarına baxar, ən sirlə nağılların o dağlarda yarandığı əminliyiylə gülümsəyərdim. “İnsan torpağına çəkər” deyirlər ha, mən o kəndə çəkmişəm; xasiyyətcə də, görkəmcə də: “başı dumanlı şair”əm, “sirlə nağılçı”yam, “yamyaşıl ümidlər”in üstünə bircə anda “gürşad” yağdıra bilirəm gözlərimdən...

1994-cü ilin yazı idi. Günləri saymağa başlamışdım. O yaz bitəcək, yay gələcək, payızda atamla anam məni “məktəbə qoyacaqdılar”. Dayım bir yaşıl corab almışdı Novruz bayramında. Anamın “qonaq qabları”nı yığdığı şüşəli dolabın siyirməsinə qoymuşdum, gedib-gəlib sığallayır, o yaşıl corabı məktəbə geyinəcəyim günün xəyalını qururdum. Elə bilirdim, kimsə bu sırımı bilmir. Nənəmin gözündən bunların qaçmayacağı ağılıma gəlməmişdi. Nənəmi yaxşı tanımırəm... Bir gün dedi:

-Yaşıl corabları yayda geyin, cır. Məktəbə ağ corab geyinirlər...

Hə, nənəmin təqvimində hər rəngin öz vaxtı, hər hadisənin öz “zaman çərçivəsi” vardı. Məsələn; aprelin ilk on günü “qarının borcu” idi. Sarı dağ nərgizləri özünü Novruza çatdırsa da, bənövşələr tumureuqlarının yaxasını “qarının borcu”ndan sonra açardı. Nənəm bizə “qarının borcu”nun nə olduğunu anladardı:

-Biri var imiş, biri yox imiş, bizimki tək balaca bir kənddə kimi-kimsənəsi olmayan bir qarı var imiş. Olanı-qalanı beş-

altı baş keçi imiş. Qarı o qədər kasıb imiş ki, payızdan keçilərinə lazımı qədər ot tedarüku yığa bilməzmiş. Mart girəndən hər gün söylənər, martın “uzun ay” olduğunu deyər, günəşli günlərin tez gəlməyini, oğlaqlarının yamyaşıl çəmənlərdə otlamağını arzulayarmış. Biz marta “boz ay” deyirik, martda günəşi görmək dağ əhlinə hədura(1) nəsb olmaz. Qarı da bizim kimi... Nəysə, mart çıxır, aprel girir. Elə aprelin 3-ündə bir günəş çıxır, bir günəş çıxır, daş-dağ sevinir, çiçək-böcəyin canı qızır. Qarı da təbiətin sevincindən öz payını götürür. Oğlaqlarını qabağına qatıb dağın döşünə çıxır. Oğlaqlar yamyaşıl otlardan yedikcə oynaqlayırlar. Qarı bir ətrafa baxır, bir günəşə baxır, üzünü tutur 3 gün qabaq bir də gələn il gəlməkçün yola çıxmış marta: “Mart, gözünə barmağım, yaza çıxdı oğlağım!” Bu söz martın qulağına çatır. Hirsələnir. Geri dönüb aprele deyir: “Mənə 10 gün borc ver, qarıya gününü göstərim!” Mülayim aprel martın istəyini geri çevirmir, özünün ilk 10 gününü marta verir. Mart həmən bozluğunu göstərir: qəfildən külək başlayır, yağış tökür, ayaz sərtləşir. Qarının oğlaqlarını don vurur, öldürür. Qarı qalır qurumuz. (2) O gündən bu yana hər il aprelin ilk 10 günü özünü mart kimi aparır, arada-sırada gün parıldasa da, ayaz adamı kəsir, yağışı-dumanı da öz yerində. Bənövşələr çiçəklərini ayazdan qorumaq üçün “qarının borcu”nun çıxmasını gözləyirlər.

Nənəm danışar, biz də nərgiz düyməciklərini yeyə-yeyə qulaq asardıq. Nərgiz düyməcikləri adamın ağzını uyuşdurduğundan su, çay içməyə tələsərdik. Nənəm keçən yaydan bağladığı kompotlardan birini açar, isti su qataraq bizə içirərdi:

-Soyuq içsəniz, boğazınız gələr!-deyərdi.

Aprelin 11-nədək hər gün nənəmin bostanının kənarındakı bənövşə

kollarına baş çəkərdik. “Kol” deyirdik, amma bənövşə yarpaqlarının boyu şəhadət barmağını keçməzdə. Hamımız istəyirdik ki, bənövşə çiçəklərini ilk görənlər olaq. Həmişə də gecikirdik. Nənəm olardı bənövşə çiçəyini ilk görənlər... Nə yalan deyim, nənəmə paxıllığım da tuturdu bir az. Çox istəyirdim, həm də, lap çox istəyirdim ki, bənövşə çiçəyini ilk görənlər olum.

1994-cü ilin aprelində özüm üçün yeni qərar vermişdim: bu dəfə bənövşə çiçəklərini ilk görənlər olacağdım. Nə də olsa, “böyük qız” idim daha, payızda məktəbə gedəcəkdim. “Əlifba”dakı şeirlərin çoxunu əzbərləmişdim, “Gəl, gəl, a yaz günləri”ni “Tello” mahnısının ahənginə uyğun oxumaq cəhdim də vardı.

Aprelin 10-undan 11-nə keçən gecə həyəcədən yatmadım. Gözümü qaranlıq pəncərəyə dikərək min bir rəngdə xəyallar qurdum: məktəbə getdim, “əlaçı” oldum, böyüdüm, heç vaxt görmədiyim Bakıya getdim, orada yazıçı oldum, -elə bilirdim ki, yazıçı olmaq ancaq Bakıda mümkündür-kitablarım çıxdı, o kitabları yığın nənəmə gətirdim, nənəm də aralarına bənövşələr qoydu... Dan ağaran kimi yerimdən qalxdım, əlaqədarlıqda axşamdan dəmir çarpayının başına atdığım paltarlarımı geyindim, astaca evdən çıxdım. Daş pilləkənə ayağımı qoyanda canımdan soyuq bir titrətmə keçdi, uzaqdan it səsi gəldi, damda bir pişik miyoldadı. Qorxmuşdum, bilirdim, amma özümü bostanın kənarındakı bənövşə koluna çatdırmalıydım. Dərindən nəfəs aldım, anamın pilləkənin böyrünə söykədiyi “qarı süpürgəsi”ni əlimə aldım, altı rezin, üstü parça ayaqqabımı geyindim, həyəti dönüb nənəmin bostanına tələsdim. Mən bir addım atırdım, göy üzünü bir hovur aydınlanırdı. İt səslərinə, pişik miyoltularına xoruz banı qarışmışdı. Pəyədən Xına inəyin mələməsi də eşidildi. Pəyənin böyründən dolanıb bostana çatdım. Qalırdı ləklər arasındakı cığırda bənövşəyə doğru irəliləmək. Ayağımı cığıra qoydum. “Danqqqq!” Sol ayağım nəyəsə ilişdi, süpürgənin saçaqları qatlanıb sağ ayağıma dolandı, ağzı üstə yerə gəldim. Nəm torpaq qoxusu burnuma təpildi. Dodaqlarıma bir ot dəydi, acılığından bildim ki, zəzzəquma(3)

yarpağıdı. Nəfəsim tıxanmışdı, dərindən nəfəs çəkmək də istəmirdim, torpaq burnumdan içəri dolardı. Boynumun dalından yapışan əl mənə yuxarı çəkdi. Yerdən bir qarış aralanan kimi, ağzımı açıb dərin dərin nəfəs aldım. Ağlamaq tutdu mənə; yenə gecikmişdim, yenə bənövşə çiçəyini ilk görənlər nənəm idi. Boynumun dalında hiss etdiyim qabarlı barmaqları məndən yaxşı tanıyan olardı?!

-Başına dönüm, niyə ağlayırsan? Haran ağrıdı? Əlim qurusun, süd vedrəsini cığıra qoymuşam. Bənövşəyə baxıb, pəyəyə keçəsiydim, Xına inək mələyir “gəl, yelinim daşır” deyər. Can, can! Haran ağrıdı?

-Ürəyim ağrıyır...-Hıçqıra-hıçqıra bunu deyər bildim.

-Burax süpürgəni, burax, gedək evə.

Buraxmamışdım süpürgənin sapını əlimdən. Buraxmaq istəmirdim də. Nənəmin hövlü anbaan artırdı:

-Vedre baldırının sümüyünəmi dəydi? Can, can! Əlim qurusun... Can... Burnun kəltənə(4) dəydi? Haran ağrıdı, göstər görüm, haran?

-Ürəyim ağrıdı, ay nənə! Ürəyim! –Bağırdım: -Bənövşənin ilk çiçəyini görəmmədim, ürəyim ağrıdı!

İçimi çəkə-çəkə ağlayırdım, səsimi qaldırır, bağırırdım. Ürəyimin yerini soruşsaydılar, göstərə bilməzdim, amma bu ankı xəyal qırıqlığını, hirsənməyimi anlatmaq üçün “ürəyim ağrıyır”dan başqa söz tapa bilmirdim.

-Bıy! Nə deyir a, bu uşaq? –Nənəm dan üzümü danışırdı: -Bənövşənin çiçəyini əla-qaranlıqda yox, gün ağaranda görəndə nə olur ki?

Cavab verməmişdim... Ondan sonra bənövşə çiçəklərinə baxmağa getməmişdim. Küsmüşdüm bənövşələrdən... Harada, nə vaxt, necə açırdılar, eynimə almırdım. Mənimki

dağ nergizləri idi, əmənkömənçilər(5) idi, lalələr idi: nergizlərin, əmənkömənçilərin düyməsini, lalənin xaş-xaşını yeyirdim. Yay uzununu ən sevimli çərəzimsə ağacların “yapışqan”ı olurdu.

...İllər keçdi, böyüdüm, məktəbin “Ən yaxşı şagirdi” oldum, valideynlərim tələbəsi olduğum institutun rektorundan “Təşəkkür məktubu” aldı. Yazıçı oldum, amma Bakıda yaşamadım, hekayələrimin məkanı bütün Azərbaycan oldu. Nənəm mənim şeirlərimi oxuyub ağladı, mən nənəmə şeir yazdım:

Nənəm üçün

*Sınıb fələyin qələmi,
Nənəmin qarğıışı tutub...
Xançobanım(6) gələmmədi,
Deyir, yolda yağış tutub...*

*Elə islanıb yaddaşı,
Qarışıb xatirə rənglər...
Axtarır bir ocaq başı;
Xatirəmi daşa sərə...*

*Düşmədi, nənəm, düşmədi
Yaz yağışı qış bəxtimə...
Adım dilindən düşmədi...
Elə bir alqış bəxtimə...*

...2019-cu il aprelin 3-də ömür sandığına yıxdığı dərdd xəzinəsini ruhuna yüklədi nənəm, çəkib getdi bu fani dünyanın köksündə salınan yolla... Son günlərində yanında olmamışdım. Son mənzilinə baş çəkmədim düz 5 il. Elə bilirdim, başdaşındakı o şəkli görməsəm, onun haradasa yaşadığına, harayasa “nənəmgil” deyə biləcəyimə əmin olacağam. 2024-cü ilin fevralında getdim, başdaşındakı şəklinə baxdım...O mənə, mən ona gülümsədim. Gözlərimlə məzarının dörd yanını gəzdim; bir bənövşə kolu axtardım, yox idi. Demək, nənəm ən sevdiyi bənövşələri məzarlıqda deyil, bizim nəvələrinin hansınınsa bağçasında axtaracaqdı... Ağlamadım nənəmin məzarında, dua da oxumadım. Ondan bənövşələri harada axtaracağımı soruşdum. Gülümsədi... Oturub apreli gözləməyə başladım.

...Bu il bənövşələr tumurcuq köynəklərinin yaxasını açmaqçün apreli gözləmədi. Martın sonlarında pardaqlandılar, heç nəyə bənzəməz, bir rəngə adını verən ləçəklərini bağçama ərməğan etdilər. Birini belə, dərməyə qıymadım...

Aprelin 3-də başına sığal çəkdim bənövşələrin. Özü də, iki dəfə-bir dəfə öz əvəzimə, bir dəfə də nənəmin əvəzinə... Bənövşələr ki onlardan küsməyimin 30-cu ilində gəlib mənim bağçamda açdılar, demək, burada bir hikmət var... Demək, insan-ruh-təbiət üçbucağının mərkəzində bir şair ruhunun öz yeri var. Hələ sevməyə, hələ gülümsəməyə dəyər; nənəmin qoyduğu adla desəm, Xançobanla birgə!

- 1 Hər zaman
- 2 Heç nəsiz
- 3 Zəncirotu
- 4 Torpağın bərkimiş topası
- 5 Əbəgüməci
- 6 “Apardı sellər Saranı” mahnısında Sara'nın istəklisi

YAZ ÇİÇƏYİ (Öykü)

Pərvanə Kələğayı

Yaz gəlmişdi. Təbiət al-əlvan rəngə boyanmış, çöl-çəmən yaşıl libas geyinmişdi. Quşların şən səsi hər tərəfi bürümüşdü. Ağaclar gözəl baharın gəlişinə sevinir, tumurcuqları şirələnir, çiçəklər açmağa tələsirdi.

Əlvan çiçəklər arasında göz qamaşdıran bir Çiçəyin gözəlliyini görənlər valeh olur, quşlar, böcəklər, çəmənlikdə uçuşan kəpənəklər onunla tanış olmaq üçün başına dolanırdılar. Şən, gülürüz Çiçəksə heç kəsin qəlbini qırmır, mehribancasına gülümsəyir, ətrini ətrafa yayaraq hamını məftun edirdi.

Baharın gəlişinə sevinən Külək otların, yarpaqların üzərində gəzişdikcə həzin melodiya yaradır, salxım söyüdlər Küləyin sığalından zövq alır, bu ezaskar sədalar altında onunla rəqs edirdilər.

Bir gün Külək çəmənlikdə uça-uça Çiçəyin yanına gəlib çıxdı. Meh əsdikcə ətrafa yayılan ətrindən bihuş olan Külək Çiçəyin eşidəcəyi səslə: “Necə də gözəldir!” - dedi. Çiçəyin çəhrayı yanaqları allandı, özünü eşitməməzliyə vursa da, Küləyin sözləri ürəyinə düşdü. O gündən gecə - gündüz Külək haqqında düşündü, yolunu gözlədi, səsini duymaq, xoş sözlərini eşitmək, sığalını duymaq istədi. Külək də tez-tez Çiçəyin görüşünə gələr, ləçəklərini oxşayar, dilə tutar, ümid verərdi. Günlər keçdikcə Çiçək Küləyin xoş sözlərinə aldanıb ona bağlandı. Ağaclar, rəng-bərəng kəpənəklər Küləyə həsəd aparır, “Çiçəyin ürəyini aldı”, - deyirdilər.

Gözəl bahar səhərlərinin birində Günəşin zəif şüaları Çiçəyin gözlərini qamaşdırdı. Bu ecazkar gözəlliyi seyr edən Külək onu qolları arasına alıb bağrına basıb arzusuna çatdı.

Yazın son günləri idi. Külək nədənsə

qərarlı görünür, vaxtının olmadığını bəhanə gətirib aradan çıxır, Çiçəyi görəndə saymazlıq edib özüni günahkar sayırdı.

Vaxt keçdikcə Çiçəyin al yanaqları xiffətdən saralır, hərdən dərini Günəşə deyir, yaşamaq üçün ondan güc alırdı.

Çiçəklərdən şirə çəkən arılar Çiçəyin dərini anlayır, üzüdönük Küləyin qarəsınca deyindirilər. Arılardan biri bir gün Çiçəyin ləçəyini sıgallaya-sıgallaya qulağına pıçıladaı:

- Başına dönüm, Çiçək, Sənin heç dünyadan xəbərin yoxdur! Qonşu çəmənliyə şirə çəkməyə getmişdim. Ətrafda şadyanalıq idi, Külək də güldən gülə, çiçəkdən- çiçəyə qonaraq rəqs edir, xoşbəxtlikdən dəniz kimi dalğalanırdı. Sən burda Külək üçün üzülürsən, o isə... həm vəfasız, həm də lovğadır.

Çiçək gözlərini sıxdı. Bir damcı göz yaşı şəhə qarışib torpağa düşdü.

Bir səhər Günəş yatıb qalmış, Çiçəyin ləçəyindəki şəh damcıları qurumamışdı. Elə bu vaxt Külək hardansa peyda oldu, Çiçəyi islanmış halda görcək ağına qara-qura fikirlər gəldi, dəliyə döndü, qara buluda dönüb yeri- göyü titrətdi. Çiçək onu sakitləşdirə bilmir, Külək səsini başına atıb uca səslə onu vəfasızlıqda günahlandırır.

Çiçək məyus olub- “Yəqin məni Şəhə qısqanır” - deyə düşündü.

Günəşin acıqlı səsi Küləyi dayandırdı:

- Bu məsum Çiçəyi niyə belə incidirsən? Şeh bütün güllərə düşür. Çiçəyi də isladıb, burda nə var ki?.

Nəhayət Külək yoruldu, əməlindən peşman olub Çiçəkdən üzr istədi. Ancaq gec idi. Küləyin hərəkəti zərif Çiçəyi sarsıtmışdı. Nəfəs kimi möhtac olduğu Küləyin səbəbsiz qəzəbi günahsız Çiçəyi kökündən qopardı.

Çiçək ləçəklərindəki şəh damcılıarıyla torpağa sığındı. Yaxından keçən qoca Təbiət çiçəyin halını görüb ucadan dilləndi:

*Gəlmə yaxın, ey dost, mənə - xalis kədərəm mən,
Dindirmə ki, ümmanə dönən bir qəhərəm mən.
(Baba Pünhan)*

ADIN AŞKSA NÂRA DÜŞ Celalettin KURT

Adın aşksa nâra düş
İçin için yan gönül
Çile, hüznün ne varsa
Çek bağrına ban gönül

Aşkî aşk ile birle
Ünle, çavlanca gürlü
Yedi veren gül derle
Sevgiliye sun gönül

Aşkın yolu sıratdır
Visâl kalbe murattır
Vefa kutlu berattır
Vefalıyı an gönül

Emek ister her sevda
Ver bu yolda şah kavga
Vermezsen olmaz tavda
Sevgi kalbe nan gönül

Göğüs kafesin narla
Yalım yalım hep harla
Sonra bir avuç karla
Har içinde yun gönül

Dert çekene ol ilaç
Koyma dertliyi bilaç
İyiliğe at kulaç
Derdi dertle on gönül

KAYBOLAN NEFES (Öykü)

Eslem Erva UZUN

Sabahın ilk ışıklarıyla araladım gözlerimi. Gözüm ilk takılan pencereden yansıyan turuncu güneş oldu, sonra pencerenin önündeki pembe sardunyam selamladı sabahımı. Güzel bir sabaha uyandığımı kalbimin derinliklerinde hissediyordum. Yataktan kalkıp en sevdiğim dizi eşliğinde kahvaltımı yaptım. Çantamı alıp okula doğru yola çıkmadan önce kedimin başını okşadım.

Yolda yürürken yan sınıftaki bir arkadaşımınla karşılaştım ilk o selam verdi, geniş bir gülümsemeyle aldım selamını.

-Günaydınlar, yine her zamanki gibi mutlu görünüyorsun.

Bunu dedikten sonra bir sigara yaktı.

-Sana da günaydın, mutsuz olmam için bir sebep yok değil mi?

Daha önce hiç sigara içmemiş olmama rağmen fazlasıyla sigara içilen bir ailede büyüdüm. Sigaranın zararları değil bana hatırlattıkları beni daha çok yaralıyor. Annem de babam da akciğer kanserine kurban gitti, belki tesadüftü belki de sigara yüzünden bilemiyorum.

Arkadaşım cebinden bir dal sigara çıkarıp bana uzattı.

-Sen de ister misin?

Beklemediğim bir soruyla karşılaşınca birkaç saniyeliğine duraksadım. Ailem ne kadar sigara kullansa da nedense ben hiç içmemiştim.

-Hayır, ben kullanmıyorum, diyebildim zorlukla. Sesimdeki tereddüt nereden ba-

kılsa belli oluyordu.

- Yoksa daha önce hiç içmedin mi?

O kadar şaşkın bir tonla söylemişti ki bunu sanki yaptığım bir ayıp, bir eksikmiş gibi geldi bana. Sigara içmek marifet miydi?

-İçmedim, dedim içimde sebebini anlamadığım bir utanç hissederek, içmeli miydim ki?

Bir süre bana baktı ve güven veren bakışlarla sigarayı tekrar uzattı, arkadaşımın ağzından çıkan birkaç kelime beni ikna edilmeye zorlamıştı.

-Bir kereden ne olur ki?

İçimde bir kıvılcım hissettim; bir istek, belli belirsiz bir arzu... Belki de sadece ailemi sigara içerken görüp özenen eski ben. Bir süre durdum ve dediğini düşündüm. Haklıydı aslında, bir kereden ne olurdu ki? Ailem de kullanıyordu sonuçta, kişi ailesini örnek almalıydı değil mi? Çocuğun aldığı ilk örnek ailesinden gelirdi ne de olsa. Bu tesellilere bel bağlayarak sigaraya uzandım, daha önce hiç içmemiş olsam da ailemden görmüş, öğrenmişim birkaç şey. Okula varana kadar elinde sigara olan onlarca insana denk geldim. Belki de dedim içimden belki de o kadar da kötü değildir, eğer o kadar insan içiyorsa bence vardır bir bildikleri. Sadece ben mi içiyorum sanki... Aklımda saçma sapan sorular, elimde yanan sigaram okulun önüne kadar geldik. İzmaritimi ezip çöpe attıktan sonra farklı bir hava soludüğümü hissederek okula girdim.

Ağır ağır merdivenleri çıkıp sınıfa girdim, en arkada olan sırama oturdum. Ders boyunca elimdeki koku rahatsız etmişti beni, acaba diğerlerini de rahatsız etmiş midir, diye

düşünüp dururken dersler dersleri kovaladı, saatler saatleri.

Çıkış zili duyuldu, bu sefer eve yalnız dönecektim. Okuldan çıktım ve sessizce sokakta yürümeye başladım. Hava henüz kararmamıştı, güneşin parlaklığı gözümü yakıyordu, bir kafeteryada oturup ders çalışmak geldi aklıma ama önce bir yere uğramalıyım.

Kenarda gördüğüm küçük bakkala yanaştım, yolda onlarca kez saydığım paramı son bir kez daha saydım, ezberlediğim sigara adını da aklımdan geçirdikten sonra içeri girdim. İçimde hâlâ bir şüphe vardı bir korku... Derin bir nefes aldım ve ceketimin kapüşonunu kapattım heyecan ve korkuyla içeri girdim, utançla adını birkaç seferde söyleyebildiğim sigarayı sordum. Paketi bana uzattı ve parayı kasaya koydu. Tek bir şey söyledi "İyi günler!". Adamı başımla selamlayıp kaçır adım bakkaldan çıktım. Bu beklediğimden kolay olmuştu ne herhangi bir soruyla ne de yarılmalı bir bakışla karşılaşmıştım.

Kafeteryaya doğru ilerledim ve içeri girdim bu aydınlık havayı devasa binalar olmadan keyifle izleyebilmek için teras kata çıktım ve camın yanındaki masaya oturdum. Manzara gerçekten görülmeye değerdi.

Kitabımın kapağını araladım. Yakında sınavlar başlayacaktı ve çalışmam gerekiyordu. İlk soruya göz gezdirdim, peki bu olmuyor. İkinci soruya da göz gezdirdim, neden bu kadar zor olmak zorunda? Üçüncü soruya bakacağım sırada elim bir anda aldığı pakete gitti. İçimdeki ses beni durdurmayı denemedi, aksine söyledikleri bana destek çıkıyordu. Bir tanesini elime aldım ve parlayan turuncu aleve doğrulttum. Bence sorun yoktu daha on dokuz tane daha vardı bir tanesi olmasa ne fark ederdi ki. Soruma odaklanmaya çalıştım ama dikkatim dağılmıştı bir kere. Zehirli duman elimden kayıp yavaşça günün güzel havasında kayboldu... Elim bir kere daha kapalı kutuya uzandı. Ne olacaktı sanki? Biraz kurutulmuş ot dumanı bana ne kadar zarar verebilirdi. Hem birkaç kez içer bırakır-

dım bağımlı olacak değildim ya!

On sekiz, on yedi, on altı, on beş, on dört... İzmirli tütün kokan ellerimde teker teker büzüşürken günün aydınlığı pencereye veda ediyordu. Aydınlightımı benden alanın üflediğim duman olabileceğini geçirdim içimden. Derslere odaklanamayacağımı fark ettim ve kafeteryadan çıkıp evime doğru uzanan sokağa girdim. Sokağım iki üç katlı çok renkli binalardan oluşan hoş bir yerdi, orada yürümek insana huzur verirdi.

On üç, on iki... Sokağın henüz sadece ortalarına gelmiştim. Normalde sokağın sonundaki evime çoktan varmış olmam gerekiyor hissine kapıldım, bugün sanki sokak uzadıkça uzuyor ve beni daha çok yoruyordu. Sokağım bugün bana yabancıydı, boğuk bir hava ve is kokusu sarmıştı ortalığı. Binaların rengi her zaman bu kadar soluk muydu yoksa bugün bir farklılık mı vardı anlayamıyordum normalde küçük birer kulübe gibi görünen evler bugün gözüme gökdelen gibi geliyordu.

Evime yaklaştığımda gözlerim komşumun balkonuna kayd, portakal çiçekleri solmuştu. Bu yüzden mi solgundu acaba hava, bu yüzden mi is kokuyordu her yer, yoksa gittiğim yere ben mi götürüyordum bu karmaşıklık?

Eve girmeden önce biraz kapımın önünde bekledim, bitmek bilmeyen yola arkamı dönüp bir kez daha baktım.

Evime girdiğimde, kedim kapıda karşılamıştı beni. Kedim kendini sevdirmek için yaklaştığı sırada durdu ve elimi kokladı, sigara kokusunu alarak birkaç adım geri çekildi. Kedimi sevmeye uzandığımda kedi bu sefer kaçarak benden uzaklaştı.

Kedinin uzaklaşmasının ardından odama geçtim. Zaman geçtikçe içimdeki koca boşluk kendini daha çok belli ediyordu, boşluk büyüyor sanki kapatabilecekmiş gibi sigara içme arzumu daha da güçleniyordu. Cebimden çıkardığım sigara paketi, sanki bir kurtuluş-

muş gibi geliyordu.

On bir... İlk sigarayı yaktığımda odamdaki pembe sardunyanın solduğunu fark ettim. Sanki geçmişteki güzelliklerin kayboluşu, çiçeğimin solmasıyla beni andırıyordu. On... Sigarayı içerken, penceremden dışarı baktım. Paketteki sigaraların sayısı azalmaya devam ediyordu. Dokuz, sekiz, yedi... Her nefeste, içimdeki boşluğu doldurma çabası bağımlılığın izleriyle arada kalıyordu.

Altı... Sigaranın dumanı odamı sarhoş ederken, paketteki sayı altıya kadar düşmüştü. Sigaranın getirdiği geçici rahatlama, içimdeki çatışmanın gölgesini bastıramıyordu. Beş... Penceremden dışarı baktığımda, solmuş sardunyam, boğuk hava ve azalan sigaralar...

Her bir içiş, anlamlandırılmaz bir kayıp ve bir umutsuzluk getiriyordu. Dört, üç... Son birkaç nefesle paketteki sigara sayısı üçe düştü. Geçmişin izleri, sigaranın gölgesinde kaybolmayı deniyor ama sadece içimde benimle beraber boğuluyorlardı.

İki... Son iki sigarayı içerken geri dönüşü olmayan bir batağa saplandığım hissi beni her saniye kendine çekiyordu. Bir... Son sigaram kül olurken bir süre elimde kalan boşluğa baktım. Sıfır... Benim istediğim eski hatıralarımın dumanla beraber uçup gitmesiydi ama sigaranın ateşi hatıralarımla beraber beni de yaktı ve kül etti.

POPÜLER KÜLTÜR İLE İMTİHANIMIZ !..

Mehmet MEMDOĞLU

Kitle kültürü diye ifade edilen, günlük yaşam kültürü olarak da tanımlanan popüler kültür, bir toplumun fertleri tarafından, belli aralıklarla kendi toplumu içerisinde ya da hedefledikleri diğer toplum üyeleri üzerinde, ağırlıklı olarak medya ve iletişim araçlarıyla aktardıkları inanç ve kültürel uygulamalar olarak adlandırılabilir.

Günümüz iletişim çağında, popüler kültür sadece bir bölgede değil, dünyanın birçok bölgesinde etkin olmakta ve hâlihazırda da baskın olma hali devam etmektedir. Bu hızla yayılmaya devam ederse, önümüzdeki yıllarda da “küresel kültür” olarak baskın çıkacak ve dünyadaki birçok kültürü yok edecektir.

Popüler kültürde sürekli bir değişim ve yenilenme vardır. Hemen kullanım ve hızlı tüketim, popüler kültürün olmazsa olmazlarından. Medya iletişim araçlarını elinde bulunduran güçler, popüler kültür bileşenleri ile her türlü alış veriş yapabilmekte; kendilerini topluma kabul ettirme noktasında hiçbir fedakârlıktan kaçınmamakta. Tüketen bir toplum hedefleyen popüler kültürde, fert iradesi doğrultusunda hareket edemez ve sürekli tüketerek mutlu olmaya çalışır. Popüler kültür, kapitalist mal üretme, pazarlama, dağıtım ve tüketim biçimlerine dayanan, tüketim için hazır hale getirilmiş bir kültürdür.

Ulaşım kanallarının kolay olması ve kendisini sürekli yenileyebilmesi, popüler kültürün tercih edilmesinin başlıca nedenlerindedir. Bu sebeptendir ki üretmeden tüketmek, yaşadığımız çağın en büyük hastalıklarından biri olmuştur. Toplum hesapsızca alışveriş yapmak, eğlenmek, boş vakitlerini geçirmek; hatta küçük organizasyonları tertip etme gibi etkinliklerini dahi, büyük alışveriş merkezlerinde gerçekleştirme gayreti içerisinde girmiş vaziyette.

İnsana zevk ve eğlenceyi özendiren, “Hollywood” kültürü olarak da adlandırılan popüler kültür, ben merkezliyeti ve narsizmi topluma dayatmaktadır. Kişinin kendisini ön plana çıkaran popüler kültürde, “ben” ve “haz” duyguları önceliklidir. Bu da sadece kendisini düşünen, egoist insanların toplumda çoğalmasına neden olmaktadır.

Popüler kültürün bir başka olumsuz etkisi de insanı toplumdan uzaklaştırıp, yalnızlaştırmasıdır. Günlük yaşamda yalnızlaşan ve ruhsal sıkıntıları olan insanın mutlu olması mümkün değildir. Ruh sağlığı yerinde olmayan bir ferdin, mutluluğu kimyasal bileşenli maddelerde aramaya başlaması, popüler kültürün dayatmasıdır.

“Türkiye’de başlatılan ‘batılılaşma’ hareketlerinin, topluma getirdiği maddi ve manevi dayatmalar, pek çok boyutuyla birlikte, toplumsal değişme sürecini hızlandırmıştır. Toplumsal değişimin kültür boyutunda, özellikle de maddi kültür değişimlerinde yoğun bir hareketlilik söz konusu olmuştur.”* Batılılaşma adına, Türkiye sadece siyasal, idari ve hukuki düzenlemelerle geçmiş ile olan bağlarını koparmamış, Osmanlı mirası kültürel zenginliklerinin birçoğundan vazgeçmiştir. Bu değişim o kadar hızlı ilerlemiştir ki Türkiye toplumunun büyük bir bölümü, kendi öz kültürüne yabancılaşmıştır.

Popüler kültürün figürü olmamak ve evrensel manada bir “değer” kazanmak için öncelikle kendi kimliğimizi ve kültürümüzü korumakla mükellefiz. Ahlaki değerlerimiz ışığında, kendi kültürümüzü koruyarak, “küresel kültür hegemonyasına” karşı durmak, şiarımız olmalıdır.

*(Melek Goşgun/Popüler Kültür ve Tüketim Toplum)

YENİDEN DOĞUŞ

Mahmut TOPBAŞLI

En usta ressam bahar çiçek çiçek renk renktir,
Umut takvimlerini süsleyen bir çelenktir.

Masmavi gökyüzünü beyaz bulutlar kaplar,
Şafak aydınlanırken karanlığa ok saplar.

En taze heveslerle uyanır böcek kurt kuş,
Yapraklar filiz verir aşılır nice yokuş.

Güneşin gözlerinde ışıldar yeni hayat,
Bir dalın kırığında hatırlanırken memat.

Rüzgârlarla yarışır ıslak çimen kokusu,
İssiz yollara düşer kıştan kalan korkusu.

Karanlığın saçını güneş erken taramış,
Bulutların gözyaşı toprağa pek yaramış.

Yeniden başlayınca şarkısı bülbüllerin,
Zamanın ezgisinde özlemi var güllerin.

İnce bir sızı ile hatırlanınca güzler,
Hayata davet gibi uzar gider gündüzler.

Kuşların cıvıltısı bahara çıkan izdir,
Bir rüyadan uyanan esrimiş su denizdir.

Vakitsiz kavuşmalar yazgıdaki kısmet mi?
Avare bir dalganın niyeti bu niyet mi?

İçimizde her daim yeşeren ümit bahar,
Mevsimler efendisi heybesinde neler var.

Uyanır birer birer uykusundan mevcudat,
Gökkuşağı renklerle bezenir her bir sanat.

Kuşlar kanatlarıyla çizerken desenleri,
Yeşilin her bir tonu karşılar küsenleri.

Bir kertenkele esner üstünde bir kayanın,
Kuzular meleşiyor peşinde kaç hülyanın.

Bahar yeniden doğuş ötelerden bir özet,
Her dem yeniden doğan fıtrattan özge lezzet.

ŞEHZADEBAŞI NAMELERİ

Neslihan KARAHAN

Gökyüzünde gümüşü bir aydınlık karşılıyor beni, Şehzadebaşı Cami kapısından adımımı atar atmaz. İkiye ayrılan yolun kenarındaki solmuş yaprakların diplerinde, mektupçuklar saklanmış. Güneşin ziyasında ısınan doğa, imzasını taze tohumlara nakşediyor. İtinayla insanlığa sıcacık tebessümler bırakmak için yeni inkişaf edecek tohumları nöbetleşe bekliyorlar.

Az ileride karga yeşilliklerde bir şeyler karıştırıyor. “Karga çöplüğe götürür” derler halbuki. Genelleme yapmayı sevmedim hiçbir zaman. Şimdi bu karganın yeşillikler içinde dolaşmasıyla bu izleğimi yineliyorum. Kışın dinlenen doğa, bahara dirilerek taze tohumlarını serperken nevbaharın ilk *merhaba* sesini manolyadan duymanın sevincine eriyorum şimdi, karganın ayak izlerini takip ettikçe görüş alanıma giren ağaçta.

Yeniliyorum umudun gölgesinde saklanmış kıvılcımları. Savruldukça savrulmadan necat bulmayacak yarınlar için ümidimin yüzdesini artırıyorum. Taptaze manolyalar, mor ilâ pembe arası tebessümleri yayıyor etrafa. Kulağıma yanıklaşıyor neva makamında bahar notaları. Yaklaşıyorum ağaca, soluyorum kokusunu bu defa. Nefesim tazelenircesine ferahlık doluyor, Önce ruhum besleniyor sonra da bedenim neşe kıvılcımlarıyla doluyor. Nevbahara yazılmış şiirleri okumak istiyorum haykırarak.

*Ben her bahar âşık olmam ama
Her bahar gitmek isterim.*

.....

(Can Yücel)

Son iki dizeyi bitiremeden cami imamı nida ediyor ikinci ezanını. Her şeyin sahibine şükrediyorum o an.

Hayata

Yaşamaya

Dirilmeye

Ezan sesiyle gayriihtiyari minareye gözüm ilişiyor. Öylece bakakalıyorum şerefîyeye. Sesin sureti ansızın zuhur edecekmiş gibi bakakalıyorum. Mimar Sinan ruhunun derinliğini seyre dalyorum, nakışlı sütunlar caminin taş duvarlarında sicim sicim işlenmiş.

Katbekat kubbe camiyi itidale çağırıyor. Eski zaman kapıları ilgimi çekmiştir daima. Motif motif tahta kapıları inceliyorum. Kristal vazoyu anımsatan taç kapının haşmetinden ayrı âleme dalyorum bir anlığına. Su sesi geldi kulağıma iki genç abdest alıyor şadırvanda.

Çeşmeler ilmek ilmek dantelli.

Rüzgâr esiyor bahçede öyle çok değil, ılgıt ılgıt nazlı bir edayla esiyor. Caminin sadık dostları kediler geziniyor kendi halinde. Baktım ki grimtirik kedi bir tüy kovalıyor. Rüzgârın havaya estirdiği bir tüy. O an aklıma geliyor kedilerin tüy dökme ayında oldukları. Kendi dökülen tüyüyle raks ediyor adeta. Hatta iki ayaküstünde durduğuna şahit oluyorum bir iki saniye. Vefalı bir vedayı kedinin eyleminden görüyorum. Baharın notalarını yayan manolyanın kokusu bir defa daha esiyor etrafta. Aşınası olduğum tarihi döşeme taşlarda yürüyorum.

Köşede kalakalmış sebinin çeşmesi yok lakin kendini hissettirici cazibeden de eksik değil. İç kısmında bir kedi yatıyor. Öyle ki oval

kısmıyla bütünleşen kedi sere serpe güvenle uyuyor. Herkes ait olduğu yerde mutludur tezini hatırlatıyor dimağlara.

Birtakım mezar taşları görüyorum, bahçenin kenarında. Bedenleri kayıp fakat ismiyle müsemma kalan insanlar.

Ne büyük mertebe diye geçiriyorum içimden. En büyük servetin insanın manevi yönü olduğunu bir kez daha hatırlıyorum.

Üstadı ziyarete gidiyorum. İçimde şiir mısraları yankılanıyor. Çiçeklerle bezenmiş makamdan sayha sayha uhrevi yankılar melodisi işitiliyor.

Toprak

Su

Hava

Ateş

Üstadın sırlı mısraları belleğimde canlanıyor.

*Gün de doğar gün de doğar
Bir gün mutlaka gün doğar
Gün doğmadan neler doğar
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda
(Sezai Karakoç)*

SIHİRLİ DÖNÜŞ

Şifanur ÖZÇELİK ŞİRİN

Aralıksız yağan yağmurlar, korku filmlerini aratmayan gök gürültüleri ve şimşek çakmaları ile üç gündür şehrin üstünü kara bulutlar kaplamıştı. Tıpkı Kaya ailesinin başında, dolanıp duran kasvet ordusu gibi.

En küçük kızları Füsun, her gök gürültüsünde baygın bir şekilde yattığı yatağından sıcıyor, sağa sola korkulu gözlerle bakıp tekrar yatağının içine ölü gibi gömülüyordu.

Geçen hafta, doktora götürdüler. Tahlilleri, filmleri temiz çıktı. Ne olduğunu bulamadılar. “Bir de psikiyatri görsün.” dediler. “El kadar çocuğun deli doktorunda ne işi olurmuş, bizi konu komşuya rezil mi edeceksiniz!” sözleri arasında psikiyatriste de götürdüler. Doktor, bir iki ilaç verip gönderdi. Füsun’da hiçbir değişiklik olmadı. Her kafadan bir söz çıkıyordu. En son konu komşudan geriye “Bu kızı bir hocaya götürün okusun. Hiçbir şeyi kalmaz.” sözleri asılı kaldı yüreklerde. Kulaktan kulağa uçuştı, ta ki Kaya ailesinin aklına çöreklenip oturdu bu sözler. “Neden olmasın bir de hocayı deneyelim” diyerek nefesi kuvvetli bir hocayı bulup getirdiler.

Hoca, Füsun’un yattığı odada, bir sandalyeye oturdu. İki gözü iki çeşme ağlayıp duran evin annesinden bir kova su istedi. Kadıncağız bir umutla koştı kaptı getirdi su dolu kovayı. Suyu dualar okumaya başladı. Okudukça sarı benizli hocanın yüzü kıpkırmızı oldu. Okudukça halden hale girdi. O ana kadar ağzını bıçak açmayan hocanın dili çözüldü,

-Bu kıza büyü yapmışlar. Çözmek çok zor beyim.
-Ne büyüsü bizim büyüyle ne işimiz olur hocam!
- Biz buna çember büyüsü diyoruz. Size düşmanlık yapmak isteyen birileri olmalı.
-Bizim düşmanımız yok ki kimin canına

kast etmişiz, kimin tavuğuna kışt demişiz.

-Öyle böyle bir büyü değil beyim. Kötünün en kötüsü diyeyim siz gerisini anlayın.

Sonra okuduğu suyu Füsun’un yattığı yatağın etrafına doğru dualar okuyarak çember şeklinde serpiştirdi.

-Şifalı bir çember çizdim. Ama yetmez hemen buğday getirin. Buğday yoksa un getirin.

Getirdiler. Hoca, Füsun’un yatağının etrafına ikinci kat çember çizerek unları serpti. Yer gök dile geldi o an. Can kulağı ile duydular dile gelenleri. Tüm kötülüklerin hapsoldüğünü iliklerine kadar hissettiler.

Sonra hoca camın kenarındaki masaya geçti. Çantasından çıkardığı ilgin ağacından bir parçayı, tatlı kamışı ve sedir yağını bir bardak suyun içine katarak:

-Bunu bir gece boyunca ağzı açık dışarda balkona koyun. Sonra kızınızın yatağının etrafına dökün. Üç güne hiçbir şeyi kalmaz.

Aile umutla denilenleri yaptı. Füsun hakikaten hocanın dediği gibi üçüncü günün sabahı gözlerini açtı. Annesi, babaannesini başındaydı. Füsun ağzı yüzü kurumuş bir şekilde anlatmaya başladı:

-Gümüş tüylü bir kısrak gökyüzünden indi. Kuyruğu ve yeleleri kanat gibi süzülüyordu. Beni odamdan aldı tüm ormanı uçarak dolaştık. Ormanın karanlığında bir eve gittik. At dışarda kaldı. Ben içeri girdim. Uzun saçlı, gözlerinden ışıklar saçan bir kadın beni karşıladı. Süt ikram etti. İçtikçe içtim. Ben içtikçe kadın ağaca dönüştü. Kolları tıpkı ağacın dalları gibi her yanıma sardı.

Boyu gökyüzüne kadar ulaştı. Kara bulutlar mas-mavi bir gökyüzüne dönüştü. At sonra beni odama getirdi. Kendisi uçup gitti.

Kızlarının kendine gelmesinden memnun olan Kaya ailesi olanlara anlam veremiyordu. Kim yapmıştı böyle bir kötülüğü diye düşünürken Füsun tekrar söze başladı,

*-Geçen hafta Ayşe teyze yolda gördü beni.
-Okulun biter bitmez komşuluk bitecek benim gelinim olacaksın Füsun.
-Okuyacağım ben evlenmeyi düşünmüyorum.
-Seve seve gelmezsen, ben getirmesini bilirim. Gel gönüllü he de! gelinim ol, kız.*

Annesi ve babaannesi tekrar hocaya gittiler. Durumu anlattılar. Hoca durumu anladı. Aynı büyüü tekrar etmesinler diye yeni bir dualı su yaptı. Suyu evlerinin çevresine dökmelerini istedi. Yaptılar. O an bacadan simsiyah bir duman çıktı. Tüm komşular merakla koşup geldiler. Olan biten bulutla birlikte sır oldu gitti. O gün yaşananlar hane içinde kaldı. İkramlar şifa niyetine dağıtıldı.

Füsun kız ayağa kalktı. Camdan dışarı baktı. Masmavi bulutlar odaya doldu. Uçan bir at gördü. Füsun ata seslendi,

-Beni almadan nereye uçup gidiyorsun. Dön geri.

Annesi ve babaannesi kızlarına baktılar. Yağan yağmura ve simsiyah bulutlara daldılar.

ÇİĞDEM ÇİÇEKLERİ

Ayşe ARSLAN

Karanlık perdelerin arkasından doğan güneş
En sevdiği şarkıyı söylüyor
Eşlik ediyor yeni doğan çiğdem çiçekleri
Bilinmez, bir kayıptaydım yıllardır
Yağmurlar düşünce kirpiklerime, uyandım
Doğmak için ölmek gerekir
Bunu her şey bilir aslında
Peki ya gerçekten doğmak için kaç kez ölmek gerekir
Yaşamaktır bunun adı, bilir misin?
Toprak gibi, yaprak gibi, tohum gibi
Toprak oldum bekledim
Ne kışlar geldi geçti duymadım
Bekledim tüm bekleyenler gibi
Sabırla değil miydi gelen bahar
Zarif bir güçtü anlayabilene
Kayalar içinde açan çiçek
Ne kışa aldırmaştı ne de kayanın zalimliğine
Gönlü kaymıştı bahara
Âşıktı her an yeniden doğmaya
Her an bahar değil miydi, her anı Allah olana
Nice ayazlar arasında bir gülücükle
Doğurmaz mıydı sevgiyi kalplere
Isıtmaz mıydı üşüyen elleri bahar gibi
Bekledim sen de bekledin
Kavuştuk mu şimdi ıhlamur çiçeklerinin kokusuna
Sevgiyle dolarım gözüm ilişince
Yeni doğmuş çiğdem çiçeklerine
Tomur tomur çiğ taneleri üzerinde
Gülümserken bana gülümserim varlığıma
Ol deyince nasıl da oluverirmiş can
Ruh girince bedene doğarmış bir insan
Her kış kuruyan üzüm bağlarının
Aşkla içinden tatlı sularını sunması gibi

ANNEYLE HASBİHAL 3: BİTMEYEN ÇARESİZLİK SENDROMU

Yavuz DİNÇ

I.

kulaklarımda çığlıklar uykularımı böler anne
bir kâbus gibi çöker göğüs kafesimin üzerine
ığlık çığlığa uçuşur güvercinler gökyüzünde
kanatlarında karanfil rahiyâsı etrafı sarar anne

şu yorgun dünya aralıksız dönüp dururken
her köşesinde yetim çiçekleri büyür Gazze'nin
yüzlerinde tebessüm yıldız şavkını andıran
düşlerinde direnişin izleri: barış kıvanç özgürlük
ama düşler acılardan sonra belirir, dayanılmaz
yerle yeksan olmuş haneler duman kan içerisinde
tahammül edemezler anne yetim çiçeklerin büyümesine

II.

içimi yakıp duran bir ateş harmanlanır anne bilir misin
bitmeyen bir çaresizlik tüm bedenimi sarar durur
bu yetim şehir hep canlanır gözerimin önünde anne
çınlıyor sesleri kulaklarımda kalk diyordu bizlere
ığlıkları yükselirken arşa haykırırlar tüm güçleriyle
çaresizliğimi yüzüme vururcasına: nerdesiniz ey insanoğlu
buradayım, yanınızdayım direniyorum diyemedim anne
ebabil olup taş yağdıramadım şu zalimlerin üzerine

meydanlarda sloganlar atıp haykırdım Gazze'yi
dilimde kahrolsun israil... kahrolsun siyonizm nidaları
yankılanırdı upuzun caddelerin soğuk duvarlarında
politik arenada haykırdım sana yapılan zulümleri
vurdum zalim liderlerin yüzlerine ikiyüzlülüklerini
boykotlar düzenledim zalimi çökertmek için
lakin bir şehrin katledilmesini önleyemedim anne
işte imanın en zayıfı buğzetmek kaldı bana
oturup el açtım ağladım şu bitmeyen çaresizliğime

III.

hani barışın sembolüydü anne zeytin ağacı ve çocuklar
şu kırlarda yetişen kekikler, lavantalar, narin çiçekler
ve baharın şarkısını şakıyan gökte uçan şu kuşlar
bak bedel ödenmiş bir baharın düşlerini kurarlar
ama neden koparılır topraklarından yetim çiçekler

IV.

yüreğim acılarla dolup yanıp kül olurken anne
ne zaman bitecek nicedir süren sessizliğim
ne zaman fışkıracak içimden beni boğan sesler
rüzgârın sürüklediği cennet kokuları sarmışken etrafı
ey benim yüreği acılardan nasırlaşmış yetim şehrim
senin göz yaşların nice anı uyandırırken içimde
bitmeyen bir çaresizlik bağlar tüm düşlerimi anne

TERZİ (Öykü)

Nida Başak KÜL TÜRKMEN

Dilber abla acil olduğunu iddia ettiği sebeplerden herhangi birine tutunarak bize gelmiş ve annemi görmezse felaketlerin en büyüğüne gark olacaktı gibi yine kapıdaydı. Bense annemin, “Selin hadi git dükkânı aç!” demelerini bile duymayarak uykumun uzatmalarını yaşıyordum. Ancak Dilber abla buna izin vermiyordu zira kapının yerinden çıkması an meselesiydi. Neyse ki annem dayanamayıp kapıyı açtı: “Ayyy n’oldu kız yine, balkonda çamaşır asıyordum ancak gelebildim, n’oldu?” Dilber ablanın kapının açılma süresiyle ilgilenmeyip direkt konuya girdiğini duydum. “Makbule abla koş hazırlan, Cevdet’i takip ettim bu sabah yine kahvaltı yapmadan, hiç konuşmadan çıktı gitti, olmaz bu böyle dedim hemen arkasından ben de çıktım; bir de ne göreyim arka sokakta Fatoşların apartman yok mu hah işte oraya girdi, hem de çekine çekine. Ben tanırım kocamı, ay on beş senedir kocam, bi işler karıştırıyor, var bişeyler, hadi hazırlan da bir gidip bakalım kimin evinde ne yapıyormuş.” Tüm bu söylediklerinden sonra başladı ağlamaya; “Ahh Cevdet, ben sana saçımı süpürge ettim iki çocuk verdim bu muydu bana reva göreceğin, bu yaştan sonra olacak şey mi?” diyor, sesini tekrar düzeltip: “Makbule abla kim yaşıyor o apartmanda, kocamda kimin gözü var ayol?” diye devam ediyordu.

Ben bütün bunları odamın aralık kapısından duymuş, yatakta doğrulup dinledim. Dilber abla biraz sakinleşince odadan çıkarken hoş geldin Dilber abla deyip bütün olan bitenden hiç haberim yokmuş gibi banyoya doğru yol almıştım. Sonuçta Dilber abla ve böyle kırmızı bülten olayları hiç eksik olmaz, mahallede hem en yakını hem de mahallenin ablası olarak görülen Makbule sultanımıza sık sık danışmaya gelir, onun akıl süzgecinden olayları bir geçirir, ikinci değerlendirme sonucunda çoğu kez

evine sakince giderdi ama bu kez annem beni bile şaşırttı. “Dilber, bekle azıcık iki çamaşır kaldı onları asayım üzerime bişeyler alayım da çıkalım.” dedi. Demek ki annem de Cevdet abiden şüphelenmiş olacak ki Dilber ablanın hali tavrı ve Cevdet abinin sabahın erken saatinde başka bir apartmana girmesi annemi de tedirgin etmişti. Annem bir yandan balkonda çamaşır asıyor bir yandan “Selin, in kız aşağı aç şu dükkânı, bereketimiz kaçacak bu saate kadar yatılır mı?” deyip beni azarlıyordu. Ben de üzerime bir kot, bir de tişört geçirip kahve kavanozuyla birlikte dükkâna indim. Neyse ki dükkân evin hemen altındaydı Makbule sultanı daha fazla sinirlendirmeden hemen açabildim, annemin laf edeceğini bildiğimden kahve kavanozu da benimle birlikte dükkâna geldi, elektrikli cezveyle aşağıda hem kahvem yapıyor hem de sakin bir açılış gerçekleştiririm diye düşündüm. Annem ve Dilber ablanın bugün çok işi vardı belli ki, dükkân bana kalmıştı. Annemin on iki yıldır işletmesini yaptığı ancak okulu bitirip de herhangi bir iş bulamamış, bulduğu bütün işlerden de hayal kırıklığı ile ayrılmış ve ben daha evlenmem dediği kızının başına kaldığını düşünmüş olacak ki son üç yıldır hem annemin çırağı hem dükkânın kalifiye elemanı hem de dükkân sahibi olarak annemin tek başına almış olduğu bir kararla işe alınmıştım.

Öğle yemeği, sınırsız kahve dışında herhangi bir kazancı yoktu bu işin üstelik. Öyle ki gecesi gündüzü olmayan bir işte çalışmama rağmen karın tokluğuna çalıştığımı bütün mahalleli bilirdi. Dükkânımızın kapanma saati yoktu; neticede hemen dükkânın üst katında oturmak bir zil kadar uzakta olmak demektir. İğne oylarına gece boyu devam etmek isteyen kadınlar saatin kaç olduğuna aldırmaz basar zile: “Ay, Selin dükkânı bi açiver ağaç yeşili

ipim bitti, oyam yarım kaldı, Selin abla annem jüt ip istedi, Selin abla siz de kurdele var mıydı annem damat bohçasını akşamdan hazırlayalım diyor, Selin abla bir mezura alsam dükkândan annem bulamadı kendininkini çok lazımımış...” Sonu gelmez bu tür isteklerle dükkân saat kaç olursa olsun açılır, ne isteniyorsa o saatte satışı yapılırdı, anneme çok dedim sen yıllarca böyle yapmış ve komşularını kırmamak için dükkânı istediğin saatte açabileceğini göstermiş olabilirsin ama ben iniyorum yahu her seferinde; yok artık yarını beklesin oyaları, kaçmıyoruz ya! Annem; “Kız insanlık öldü mü ayıp denen bişey var Selin, onlar sana az mı baktı, ben o zaman her işimi yalnız hallederdim de seni Kadriye ablaya, Raziye’ye, Sibel’e bıraktırdım hem de ne iyi bakarlardı. Şimdi böyle yapmak olur mu, ne ayıp bişey!” derdi.

Ben elektrikli cezvede kahvemi yapmış, instagramın keşfetinde dolanıp kim ne yapmışlara bakarken annem dükkânın kapısından kafasını uzatıp: “Selin, biz Diler ablanla bir yere kadar gidip geleceğiz, dükkân sana emanet, hadi yavrum hayırlı işler.” deyip gitti. Dilber abla polar bir eşofman üstüne kısa kol bir tişört giymiş, saçlarını dün gecedan yaptığı belli olan topuzla sabitlemiş, omzuna bir şal almış ve dolgu topuk terliklerle annemin koluna girip sanki annemi çekiştirir gibi yürüyordu.

Dilber abla on beş yıldır bizimle aynı apartmanda yaşırdı, kocası Cevdet abiyle birlikte evlenir evlenmez kayınpederinin almış olduğu bu daireye yerleşmişlerdi, Cevdet abi bir butik mağaza sahibiydi, meydanda büyük bir dükkânı vardı kendisine ait. Diler abla evliliği boyunca çalışmamış, Cevdet abinin kazandığı onlara yetmişti. Dilber ablanın ailesi ilçede hatırı sayılır, adı bilinir insanlardı. Dilber Ablanın babası kızının o zamanlar bir terzi çırağı olan Cevdet abiyile birbirlerini istediklerini duyunca kıyametleri koparmıştı. Cevdet abiyi bulup tehdit etmiş, Dilber ablayı günlerce evden çıkarmamıştı. Dilber abla, Cevdet abiden başkasıyla evlenmeyeceğini söylemiş, günlerce ağzına tek lokma sürmemişti. Gözyaşlarıyla ağlayışını

bütün mahalle duymuş, konuyu bilen herkes Dilber ablaya acımıştı. Babasının hatırını saydığı bir cami imamına da konu duyurulmuştu. Konuyu duyan imam efendi, bir cuma çıkışı: “Senin bir kızın varmış bey, evlilik çağında olmasına rağmen sevdiğine vermezmişsin terzi çırağı diye, her gün alnını secdeye koyup demez misin ki Allahım ben senin kulunum, ben acizim. Neyine dayanıp kibredersin ki gençlerin saadetine mani olursun?” demiş. Dilber ablanın babasını o gün bir düşünce almış, ertesi gün Dilber ablanın odasına girmiş, oğlan bir dükkân açsın gelip istesinler seni demiş, Dilber abla babasının elini öpmüş, sarılmış feraha erince de Cevdet abiye haber vermiş, Cevdet abi kayınpederinin terzilik mesleğini kıymetli bulmadığını düşündüğünden olacak onun da gönlü olsun deyip konfeksiyon işine girmiş ve bir butik açmış, en iyi markalarla da anlaşmış genç kadınlara hitap eden mağazanın işleri de çok iyi gitmiş.

Dilber abla Cevdet abinin sabahın erken saatinde Fatoş ablaların oturduğu apartmana girdiğini görünce anneme: “Ara Fatoş’u bakıyım evde mi?” deyip durmuş yol boyunca. Annem, bu saatte rahatsız edilir mi hiç diyerek onu geçitirse de Dilber ablanın Fatoş abladan şüphelendiğini anlamış. Apartmanın önüne vardıklarında: “Sekiz daire var bu binada Makbule abla, burada benim başka tanıdığım da yok; senin var mıydı?” deyince annemin aklına Raziye ablanın eltisinin burada oturduğu gelmiş. Annem; “Raziye’nin eltisi dördüncü katta oturuyor diye biliyorum, gel önce ona bir çıkıp soralım bakalım.” demiş. Apartman yedi sekiz yıllık olmasına rağmen asansör de yokmuş kendi aralarında konuşarak çıkmaya başlamışlar merdivenleri. Dilber abla: “Bak Makbule abla süpürge çalıştırıyor biri, belki Fatoş’tur. Bak uyanmış demek ki, niye ayıp olsun gel zilini çalalım, soralım. Raziye’nin eltişinden daha iyi tanırsın Fatoş’u” diyormuş. Merdivenleri çıktıkça ses artıyor, süpürge sesi makine sesine dönüyormuş. Dördüncü kata çıkıp da Raziye ablanın eltisinin ziline basacakları sırada Cevdet abinin sesi duyulmuş: “Ver makası oğlum!” Dilber ablanın da annemin de gözleri fal taşı gibi açılmış, bir anlık göz

göze gelip ellerini tırabzana dayayıp basamakları üçer dörder çıkararak Dilber abla önde annem arkada bir kat çıkçışlar, bir de bakmışlar ki çatı katında büyükçe sanayi tipi bir dikiş makinasının başında Cevdet abi, yanında butik mağazada çalışan Ahmet ve çatının demirlerine asılmış sekiz on tane tane abiye. Cevdet abi de Dilber ablayla annemi karşısında görünce donmuş kalmış. Dilber abla, katlanıp konulmuş yığın halindeki kumaşlara bakmış ve “Cevdet sen ne yapıyorsun burada?” deyip karşısına dikilmiş, Cevdet abi kalkmış makinanın başından biraz mahcup bir halde anneme kaydırmış bakışlarını. Ahmet’e: “Ahmet sen topla oğlum buraları, sonra dükkâna geç!” demiş. Apartmandan çıkmışlar, mahalledeki pastaneye gidip oturmuşlar. Dilber abla katlanıp artan merakıyla yolda ardı arkası kesilmeden sorduğu soruların cevabını ancak pastanede alabilmiş. Annem, “Cevdet oğlum ben gideyim siz karı koca konuşursunuz, Dilber yalnız gelmeye çekinince ben onun yanında geldim.” demiş. Cevdet abi, “Yok Makbule abla olur mu öyle, dur şu sütlaçlarımız gelsin ben anlatayim mevzuyu.” demiş. Sütlaçların yanında birer de çay getirmiş garson. Cevdet abi başlamış an-

latmaya: “Dilber bilirsin, seninle tanıştığımızda ben Cevahir ustamın yanında çıraktım, ben ayrıldıktan sonra Cevahir ustam büyük şehre taşındı, işleri iyi gitti, sosyetik çevrede tanınır ve bilinir bir terzi oldu. Yirmi gün önce beni aradı. “Cevdet evladım, çok büyük bir iş aldım, burada bir balo yapılacakmış; hanımların kıyafetleri, tasarımı hepsi birbirinden farklı renklerde ve modellerde otuz abiye dikilecek, geçen hafta hanım rahatsızlandı dükkâna gidemedim, elbiseleri yetiştirmek için zamanım kalmadı, senin elinden başkasına güvenemem bana yardım edemez misin, dedi. Ben nasıl kırayım ustamı? Tamam dedim, bir yandan da düşünmeye başladım. Nasıl, nerde dikerim onca elbiseyi diye, Ahmet beni dalgın görünce kaç kez sordu, ben de Ahmet’e anlattım olayı. Geldiğiniz bu apartmanın birinci katında Ahmet’in anneannesi ve dedesi yaşıyor. Anneannesi eski terziymiş. Çatıda makina var, orada dikersin abi dedi. Ben de bu işin altından kalkarım dedim be Dilber! Kimse duymasın, babana damat terziliğe döndü demesinler istedim.” demiş. Dilber abla rahatlamış bir şekilde Cevdet abinin yüzüne ışıltı ışıltı gözlerle bakarken, annemin gözlerinden incecik bir yaş süzölmüş.

BAYRAMDIR MƏNƏ

Oruç Dadaşı ELMAN

Yaz sənin gülüşün, bahar gözlərin
Gözlərin güləndə bayramdır mənə
Yağış tək durudur ürək sözlərin
Dərdimi biləndə bayramdır mənə

Əllərin ürəkdən güc alan dayaq
Məhəbbət izidir atdığı ayaq
Sevgimiz dirçəlsin bir çinar sayaq
Qaranquş gələndə bayramdır mənə

Ruhumda sevginin əsəri olsa
Mehriban canların hasarı olsa
Qaş ucun qılıncın kəsəri olsa
Könlümü böləndə bayramdır mənə

Sevgimiz yaşasa varınan - yoxu
Sədaqət gül olar, məhəbbət qoxu
Sevirəm deyəndə, sevincin oxu
Bağrımı dələndə bayramdır mənə

Aya dön ömrümün öz gecəsində
Canımdan hayın ol, göz gecəsində
Elmanın şeyrisən söz gecəsində
Sən üçün öləndə bayramdır mənə

SEYR-İ ÂLEM KÖŞESİ

Fatma SÜMER

Suya Karışan Tarih

Bugün yaşadığımız yarın tarih diye anılıyor. İnsan tarihin kendisi aslında. Böyle olmakla birlikte geçmiş ve geçmiş tarihin günümüze ulaşan nişanelerini hep merak ederiz. Kendi tarihimiz ve tarihimizin zamana düştüğü notlar olan eserler zaten olağanüstü güzellikte. Batı uygarlığının tarihî eserleri de görülmeye değer.

Öte yandan teknoloji zirvesini yaşarken, bu imkânlarla yapılmış gökdelenler, sınırlı insan gücüne dayalı yapılan eski eserler kadar ilginç gelmiyor bize. Bu yüzden her fırsatta tarihî kalıntıları ziyaret edip, hem tarihin satırları arasında somut adımlar atıyor hem de geçmiş kültür ve medeniyetleri tanımış oluyoruz.

Bu düşünce yine bizi bir antik kentin daha kapısına getiriyor. İşte Limyra Antik Kenti... Yaşadığım bölgenin eski medeniyetlere ev sahipliği yapmış kıyı şehri olması, çok sayıda antik kente ulaşma olanağı veriyor bana. Limyra Antik Kenti de bunlardan biri.

Finike-Elmalı yolu üzerinde, Turunçova mahallesi Zengeder mevkiinde bulunan bir antik kent. Likçe yazıtlardan anlaşıldığına göre, eski adı Zemuri olan kent, tarihî M.Ö 5. yüzyıla dayanan eski yerleşim yerlerinden biri. Likya Uygarlığı'na başkentlik yapmış en parlak dönemlerinden birini bu sırada yaşamıştır. M.Ö 3. Yüzyılda Büyük İskender tarafından fethedilmiş. Yüz yılı aşkın bir süre sonra da Suriye Krallığı'nın egemenliğine girmiş. Sonraları Bizans egemenliğine giren şehir bir dönem piskoposluk merkezi olarak da anılmış, daha sonra başlayan Arap akınları nedeniyle terk edilmiştir. Yapılan kazılarda tarihe ışık tutan ve Antalya Müzesi'ne zenginlik katan çok sayıda eser bulunmuştur.

Genel olarak Roma ve Bizans uygarlıklarından kalan yerleşim yerlerini dağ yamaçlarında görmeye alıştık. Ancak Limyra bunlardan farklı olarak dağın hemen eteğinde, düzlükle birleştiği noktada kurulmuş.

Ortasından geçen yol antik kenti ikiye bölmüş. Yerleşim yeriyle o kadar iç içe geçmiş ki, evlerin arasında kaya mezarlarını, harabe duvar kalıntılarının içinde evleri görebiliyorsunuz burada. Yolun kuzeyinde yapımının Helenistik Dönem ait olduğu bilinen, sonraki zamanlarda ciddi onarım geçiren tiyatro bulunmakta. Kentin en sağlam eseri de tiyatro diyebiliriz. Yine kayalara oyulmuş mezarlar ve kaya evleri de yolun kuzeyinde, dağın yamacında kalıyor. Limyra 400'ü aşkın kaya mezarlarıyla Likya bölgesinin en çok kaya mezarlarına sahip olan kentlerinden biridir.

Kara yolunun güneyinde ise sıra dışı bir manzara karşılıyor sizi. Duru, usul usul akan suyuyla Limyros çayı... Çay bölgeyi ikiye bölmüş. Sur ve yapı kalıntılarının arasından tarihi zarifçe okşayan şırıltıyla düzlük, çimenlik, okaliptüs ve çınar ağaçlarının arasından âdeta bir görsel şölen sunarak akıp gidiyor.

Burada ilk gözünüze çarpan anıtsal bir yapı oluyor. Bu yapı İmparator Augustus'un mânevi oğlu Gaius Sezar'ın Kudüs'ten Roma'ya dönerken burada ölmesi sonucu anısına inşâ edilmiş. Yine büyük parçaları Antalya Müzesi'nde sergilenen Ptelemaion Anıt mezarı da kentin önemli yapılarının arasında bulunuyor.

Yapının ayakuçlarından, sütunlu yolun taş döşemeleri üzerinden akan sulara, yaz aylarında ziyaretçiler serinlemek için giriyor.

İki koldan akan su adacıklar oluşturmuş. Ortada kalan düzlüğe 1970 yıllarında yapılan kazılarda çıkan, taş ve mermer yapı parçaları dizilmiş. Bunların arasında üzerinde yazıt olan taşları da görmek mümkün.

Tarihin sanatsal izlerini taşıyan bu taşların arasında dolaşırken, Likya Kralı Perikles'in özgürlük için sönmeyen olimpiyat meşalesini burada yaktığı geliyor aklıma. Ve buna binâen az ötede ki çınar ağacının altında piknik yapan insanlar iliştiriyor gözüme. Dudaklarımda garip bir tebesümle okalıptüs ağaçlarının altından diğer adacığa geçişi sağlayan küçük köprüden yürürken, sur kalıntıları içinde, çimenlerde otlayan koyunlar ve kuzuları karşıyor beni. Limyra bahar aylarında hem tarihî hem doğal bir ortamda vakit geçirmek isteyenler için, kitabını çayını alıp gelebileceği güzel bir yer diyebiliriz.

Aynı zamanda Abdal Mûsâ'nın gözcüsü olarak bilinen Horasanlı Derviş Kafi Baba'nın türbesi de antik kentin içinde yer alıyor.

Ziyaretçilerin bulabileceği olanaklardan biri de Saklı Su piknik alanı. Tarihteysse burası "Tan-

rıçaların yıkıldığı saklı sular sahası..." olarak biliniyor. Tanrı ve tanrıça kavramlarının Batı ve bâtil kültürlerde, insanları kullaştırmak, köleleştirmek ve kullanmak için kullanılan nasıl birer argümana dönüştürüldüğünü düşünüyorum. Her antik kenti ziyaretimizde sanatsal ve yapısal özellikleriyle bizi cezbeden görkemli binalar, aynı zamanda asillerin lüksü, keyfi, zevki için heder olan ikinci sınıf insanları hatırlatıyor bana. Bugün tiyatro denilince sadece kültürel ve sanatsal etkinlikler olduğunu düşünsek de o gün hiç de öyle olmadığı, şimdi basamaklarında hayran hayran dolaştığımız binalarda, o gün saray erkânını eğlendirmek için, ölümüne yapılan insan ve hayvan dövüşlerinde, bu vahşice eylemleri izleyerek zevk alan Batı medeniyeti geliyor aklıma. Ve şimdi üstünlüğün makamda, soyda, ırkta, zenginlikte olmadığını, üstünlüğün sadece takvada, Allah'a yakınlıkta olduğu, insanları bırakın hayvanlara bile eziyet etmenin asla tasvip edilmediği kültürümüzü kötüleyip batı kültürünün benimsetilmeye çalışılıyor olması oldukça düşündürüyor beni. Bu durumda benim yapabileceğim tek şey dile getirmek diyerek, yine inişli çıkışlı, karmaşık duygularla ayrılıyorum antik kentten...

YALNIZLIK TRENİ

Aylar oldu bir defa yağmur yüzü görmedim
Ufukların ardında gezer kara bulutlar
Dallarımı terk etti sonbahar yaprakları
Avuçlarımı açtım rahmet gönder Allah'ım
Şerha şerha yarıldı yüzümün toprakları

Her gün kendi kendime hesap kitap yaparım
Boşu doldursam dolmaz doluya koysam taşmaz
Kendi şehrimde gezip ses izimi ararım
Ne bir selam veren var ne de bir selam alan
Sıkıştırır kalbimi günden güne eskârım

Bezirgânlar kaplamış dünya bedestenini
Hâlâ gülden terazi tutmaya çalışırım
Ümmi Sinan'ın devri geçti diyenler desin
Rezzak olan rızkımın peşi sıra yürütür
Ayrı ayrı hesabı görülecek herkesin

Hangi insanda durur bu yalnızlık treni
Duraklarda inen yok binenlerse hesapsız
Kimse yanındakine bir tebessüm eylemez
Uzakları yakına getirmeye çalışır
Bildiğini unuttur gördüğünü söylemez

Tayyib ATMACA